

**STRATEGIA ROZWOJU
GMINY LIMANOWA
NA LATA 2014 - 2020**

Limanowa, czerwiec 2013 r.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY LIMANOWA

OPRACOWANIE:

Zespół zadaniowy do spraw opracowania Strategii Rozwoju Gminy Limanowa na lata 2014-2020:

Franciszek Bieda	-	Zastępca Wójta Gminy,
Marek Ziaja	-	Sekretarz Gminy,
Dorota Musiał	-	Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej,
Edyta Król	-	Dyrektor Gminnego Zespołu Obsługi Szkół,
Jacenty Musiał	-	Dyrektor Gminnej Biblioteki Publicznej,
Marian Mąka	-	Kierownik Wydziału Geodezji, Planowania Przestrzennego i Ochrony Środowiska,
Stanisław Piegza	-	Kierownik Wydziału Inwestycji i Funduszy Europejskich,
Anna Dudzik	-	Samodzielne stanowisko ds. Kadr,
Rafał Woźniak	-	Kierownik Wydziału Gospodarki Komunalnej, Mieszkaniowej i Komunikacji,
Dariusz Dutka	-	Zastępca Kierownika Urzędu Stanu Cywilnego,
Bogumiła Pasek	-	Główny specjalista w Wydziale Inwestycji i Funduszy Europejskich,
Beata Piwowar	-	Inspektor w Wydziale Inwestycji i Funduszy Europejskich,
Iwona Bartodziej	-	Samodzielny referent w Wydziale Finansowym,
Katarzyna Urbaniak	-	Samodzielny referent w Wydziale Organizacyjnym, Kultury i Promocji

SPIS TREŚCI

CZĘŚĆ I - WPROWADZENIE.....	5
1. Strategia jako instrument kreowania polityki rozwoju w Gminie Limanowa.....	5
2. Przesłanki budowy nowego dokumentu strategicznego w Gminie Limanowa.....	6
3. Proces konstruowania dokumentu Strategii.....	7
CZĘŚĆ II - DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNO - GOSPODARCZEJ GMINY LIMANOWA.....	9
1. INFORMACJE OGÓLNE O GMINIE.....	9
1.1 Położenie i powierzchnia.....	9
1.2 Środowisko przyrodnicze i uwarunkowania klimatyczne.....	11
1.3 Zagospodarowanie przestrzenne.....	12
1.4 Sytuacja demograficzna.....	15
2. TURYSTYKA I KULTURA.....	19
2.1 Walory turystyczne gminy.....	19
2.2 Infrastruktura turystyczna.....	20
2.2 Kultura i obiekty dziedzictwa kulturowego.....	21
3. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA.....	23
3.1 Komunikacja.....	23
3.2 Gospodarka wodno-ściekowa.....	24
3.3 Gospodarka odpadami.....	26
3.4 Sieć gazowa.....	27
3.5 Sieć energetyczna.....	27
3.6 Dostęp do Internetu i łączność telekomunikacyjna.....	28
4. SFERA SPOŁECZNA.....	29
4.1 Edukacja.....	29
4.2 Pomoc społeczna.....	30
4.3 Opieka zdrowotna.....	31
4.4 Rynek pracy.....	32
4.5 Poziom bezpieczeństwa.....	35
4.6 Aktywność społeczna.....	39

STRATEGIA ROZWOJU GMINY LIMANOWA

5. SFERA GOSPODARCZA.....	40
5.1 Charakterystyka podmiotów lokalnej gospodarki.....	40
5.2 Formy wsparcia dla inwestorów.....	42
CZĘŚĆ III - ANALIZA SWOT.....	44
CZĘŚĆ IV - WIZJA I MISJA GMINY LIMANOWA.....	49
CZĘŚĆ V - OBSZAR STRATEGICZNY I - DZIEDZICTWO KULTUROWE I OFERTA CZASU WOLNEGO.....	53
CZĘŚĆ VI - OBSZAR STRATEGICZNY II - GOSPODARKA LOKALNA.....	59
CZĘŚĆ VII - OBSZAR STRATEGICZNY III - JAKOŚĆ ŻYCIA I KAPITAŁ LUDZKI.....	63
CZĘŚĆ VIII - MONITOROWANIE STRATEGII ROZWOJU GMINY LIMANOWA.....	69
1. Mierniki realizacji strategii.....	69
2. Monitoring i ewaluacja.....	74
ZAŁĄCZNIK - RAPORT Z BADANIA OPINII MIESZKAŃCÓW GMINY LIMANOWA.....	75
SPIS TABEL, WYKRESÓW I RYSUNKÓW.....	80

CZĘŚĆ I

WPROWADZENIE

1. Strategia jako instrument kreowania polityki rozwoju w Gminie Limanowa

Strategia Rozwoju Gminy Limanowa to długookresowy plan działania, określający strategiczne cele rozwoju gminy i przyjmujący takie kierunki oraz priorytety działania, które są niezbędne dla realizacji przyjętych zamierzeń rozwojowych. Ustalenia zawarte w strategii rozwoju stanowią podstawę do prowadzenia przez władze gminy długookresowej polityki rozwoju społeczno-gospodarczego. Wokół jej ustaleń koncentrują się działania władz samorządowych, zmierzające do zapewnienia jak najlepszych warunków życia mieszkańców gminy oraz tworzenia sprzyjających podstaw dla dalszego rozwoju gospodarczego.

Głównym celem opracowania Strategii Rozwoju Gminy Limanowa w horyzoncie 2014-2020 jest zaplanowanie, a następnie konsekwentne realizowanie działań, zmierzających do zapewnienia jej harmonijnego rozwoju. Posiadanie takiego dokumentu umożliwi skuteczniejsze aplikowanie o środki zewnętrzne na realizację inwestycji, w tym o fundusze z Unii Europejskiej.

Zapisy Strategii stanowią zatem determinantę decyzji merytorycznych, organizacyjnych i finansowych podejmowanych przez władze samorządowe. Dokument jest także odpowiedzią na ustawowy wymóg prowadzenia polityki rozwoju w oparciu o Strategię, jak również skuteczną próbę dostosowania się do standardów europejskich.

Jej zadaniem jest odważne, lecz jednocześnie realistyczne zaprogramowanie rozwoju i modernizacji jednostki samorządowej, ze szczególnym uwzględnieniem wszystkich zasobów i atutów, które Gmina Limanowa posiada, na rzecz rozwoju i poprawy poziomu i jakości życia mieszkańców. Strategia stanowi podstawę dla efektywnego wykorzystania przez gminę środków rozwojowych, zarówno krajowych, jak i z Unii Europejskiej, na realizację celów społeczno-gospodarczych, a zarazem podstawę do pomnażania ilości środków przez szybszy i efektywniejszy wzrost gospodarczy.

2. Przesłanki budowy nowego dokumentu strategicznego w Gminie Limanowa

Niniejszy dokument „Strategii Rozwoju Gminy Limanowa” stanowi odpowiedź władz Gminy Limanowa na zmieniającą się sytuację społeczno-gospodarczą wymagającą wnikliwego spojrzenia na posiadane aspiracje, dążenia, ale także posiadane zasoby i perspektywy rozwoju Gminy.

Dostrzegając, że w okresie, który upłynął od opracowania Planu Rozwoju Lokalnego Gminy Limanowa na lata 2007-2013, zarówno w otoczeniu zewnętrznym, jak i w relacjach wewnętrznych zaszedł szereg zmian mających istotne znaczenie dla rozwoju gminy – zarówno w okresie najbliższych lat, jak i w perspektywie długofalowej, władze samorządu gminnego uznały za celowe opracowanie nowej strategii rozwoju gminy.

Odrębną przesłanką opracowania Strategii Rozwoju Gminy Limanowa jest potrzeba uspołnienia horyzontu czasowego strategii rozwoju gminy – do roku 2020, dla której bezpośrednim uzasadnieniem jest:

- przyjęcie horyzontu obejmującego w całości kolejną perspektywę finansową Unii Europejskiej (tj. 2014-2020);
- przyjęcie horyzontu zbieżnego z horyzontem regionalnej strategii rozwoju i większości JST w Małopolsce;
- potrzeba zapewnienia spójności z perspektywą przyjętą dla nowej Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego.

Niewątpliwie bardzo ważną przesłanką uzasadniającą potrzebę opracowania nowego dokumentu strategicznego w Gminie Limanowa jest zapewnienie spójności ze strategicznymi dokumentami na szczeblu krajowym i regionalnym. Nadrzędną pozycję zajmuje wśród nich Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020 oraz Subregionalny Program Rozwoju – dla Subregionu Nowosądeckiego, w których zawarte są informacje i wytyczne w zakresie polityki rozwoju konkurencyjności województwa małopolskiego, jak i wspierania poszczególnych subregionów województwa.

Istotnymi dla planowania rozwoju są również dokumenty szczebla krajowego, w tym Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie oraz Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju do 2030 r. i Średniookresowa Strategia Rozwoju Kraju do 2020 r.

3. Proces konstruowania dokumentu Strategii

Proces prac nad „Strategią Rozwoju Gminy Limanowa”, który rozpoczęto w październiku 2012 r. a zakończono w czerwcu 2013 r., koordynował zespół zadaniowy powołany Zarządzeniem Wójta Gminy Limanowa Nr 80/2012 z dnia 10 października 2012 r., w skład którego wchodził:

- 1) Franciszek Bieda – Zastępca Wójta Gminy,
- 2) Marek Ziaja – Sekretarz Gminy,
- 3) Dorota Musiał – Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej,
- 4) Edyta Król – Dyrektor Gminnego Zespołu Obsługi Szkół,
- 5) Jacenty Musiał – Dyrektor Gminnej Biblioteki Publicznej,
- 6) Marian Mąka – Kierownik Wydziału Geodezji, Planowania Przestrzennego i Ochrony Środowiska,
- 7) Stanisław Piegza – Kierownik Wydziału Inwestycji i Funduszy Europejskich,
- 8) Anna Dudzik – Samodzielne stanowisko ds. Kadr,
- 9) Rafał Woźniak – Kierownik Wydziału Gospodarki Komunalnej, Mieszkaniowej i Komunikacji,
- 10) Dariusz Dutka – Zastępca Kierownika Urzędu Stanu Cywilnego,
- 11) Bogumiła Pasek – Główny specjalista w Wydziale Inwestycji i Funduszy Europejskich,
- 12) Beata Piwowar – Inspektor w Wydziale Inwestycji i Funduszy Europejskich,
- 13) Iwona Bartodziej – Samodzielny referent w Wydziale Finansowym,
- 14) Katarzyna Urbaniak – Samodzielny referent w Wydziale Organizacyjnym, Kultury i Promocji.

Przewodniczącym zespołu do spraw opracowania strategii rozwoju był Franciszek Bieda, a koordynatorem prac – Marek Ziaja.

Przeprowadzony proces konstruowania dokumentu „Strategii Rozwoju Gminy Limanowa” obejmował kilka zasadniczych etapów takich jak:

- przygotowanie analizy SWOT,
- zdefiniowanie wizji rozwoju i misji Gminy Limanowa,
- analizę i weryfikację zmian w zakresie zasobów wewnętrznych i tendencji zewnętrznych budujących pozycję strategiczną gminy,
- określenie celów strategicznych i operacyjnych oraz istotnych w ich kontekście działań,
- określenie założeń dla wdrażania i monitorowania zamierzeń strategicznych.

W ramach procesu opracowania dokumentu strategii uwzględniono materiały z konsultacji społecznych. Celem konsultacji było poznanie opinii mieszkańców w sprawach najistotniejszych w kontekście rozwoju wspólnoty samorządowej,

STRATEGIA ROZWOJU GMINY LIMANOWA

a także najważniejsze wnioski płynące z diagnozy, przygotowanej specjalnie na potrzeby realizacji zadania.

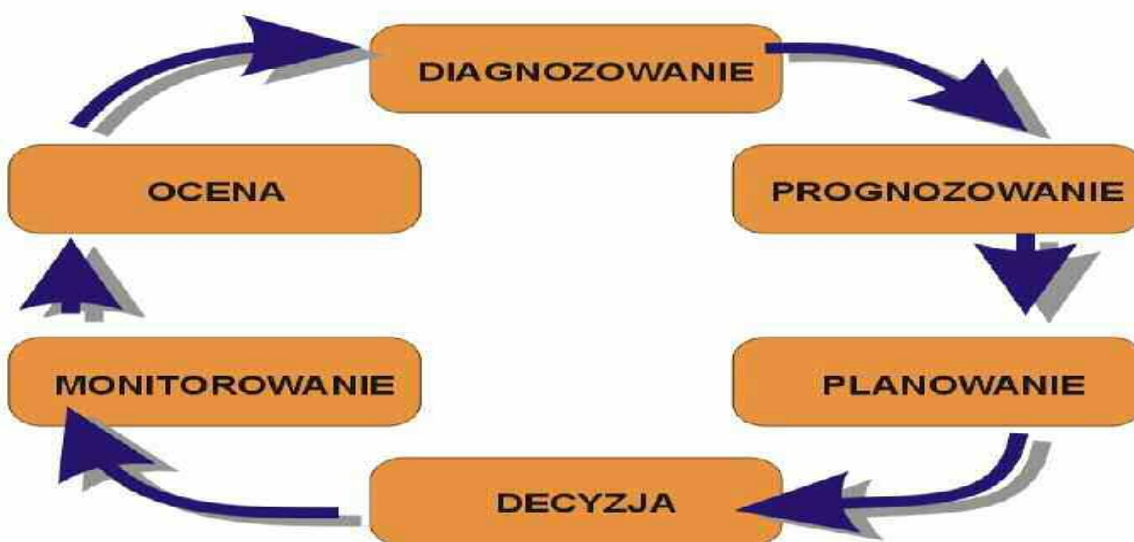
Przy opracowaniu Strategii Rozwoju, szczególną uwagę zwrócono na założenia i wytyczne zawarte w dokumentach wyższego rzędu, tj.: Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020 i Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego, a także Subregionalny Program Rozwoju – dla subregionu sądeckiego.

Strategia Rozwoju Gminy Limanowa składa się z następujących części:

- wprowadzenie,
- diagnoza społeczno-gospodarcza gminy,
- analiza SWOT
- wizja i misja gminy,
- planu operacyjnego Strategii – obszary strategiczne, cele strategiczne i operacyjne, kierunki interwencji (propozycje zadań i projektów),
- systemu monitorowania Strategii,
- raportu z badania opinii mieszkańców gminy.

Podsumowując, przygotowanie i realizacja strategii to proces, który składa się z następujących etapów: diagnoza stanu istniejącego, prognozowanie, planowanie, decyzja, monitorowanie, ocena. Skutecznie realizowana strategia jest procesem ciągłym, co zostało zaprezentowane na poniższym schemacie.

Rysunek 1. Fazy realizacji strategii

Źródło: opracowanie własne

CZĘŚĆ II

DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNO - GOSPODARCZEJ GMINY LIMANOWA

1. Informacje ogólne o gminie

1.1 Położenie i powierzchnia

Gmina Limanowa położona jest w południowej części województwa małopolskiego utworzonego z dniem 1 stycznia 1999 r. w wyniku reformy administracyjnej kraju. Reforma ta reaktywowała powiaty w tym powiat limanowski, w skład którego wchodzi m.in. Gmina Limanowa.

Gmina Limanowa powstała 1 stycznia 1992 r. na mocy rozporządzenia Rady Ministrów, w wyniku którego w miejsce dotychczasowej Gminy Limanowa powstały dwie odrębne jednostki samorządowe: Miasto Limanowa i Gmina Limanowa.

Gmina Limanowa położona jest we wschodniej części powiatu limanowskiego. Jej wschodnia i częściowo południowa granica jest zarazem granicą powiatu limanowskiego i powiatu nowosądeckiego, a granica północna, granicą pomiędzy powiatem limanowskim i bocheńskim. Obszar gminy bezpośrednio otaczają tereny należące do Miasta Limanowa, w którym znajduje się jej siedziba, a ponadto sąsiaduje z gminami:

- od południa z Gminami Łukowica i Podegrodzie,
- od zachodu z Gminami Słopnice, Tymbark i Jodłownik,
- od północy z Gminami Łapanów, Trzciana i Żegocina,
- od północnego- wschodu z Gminami Laskowa i Łososina Dolna,
- od wschodu z Gminą Chełmiec.

Rysunek 2. Położenie Gminy Limanowa

Źródło: <http://www.zpp.pl>

STRATEGIA ROZWOJU GMINY LIMANOWA

W granicach administracyjnych Gminy Limanowa znajduje się 21 wsi: Bałazówka, Kanina, Kisielówka, Kłodne, Koszary, Lipowe, Łososina Górna, Makowica, Męcina, Młynne, Mordarka, Nowe Rybie, Pasierbiec, Pisarzowa, Rupniów, Siekierzyna, Sowliny, Stare Rybie, Stara Wieś, Walowa Góra, Wysokie.

Na terenie gminy utworzono 23 sołectwa. Terytoria wsi pokrywają się z terytoriami sołectw, z wyjątkiem wsi Siekierzyna, która została podzielona na dwa sołectwa Siekierzyna I i Siekierzyna II oraz wsi – Stara Wieś, która również została podzielona na dwa sołectwa – Stara Wieś I i Stara Wieś II.

Pod względem wielkości powierzchni struktura wsi jest znacznie zróżnicowana. Największa obszarowo jest Stara Wieś o powierzchni 2.117,30 ha, najmniejsza natomiast – Bałazówka o powierzchni 81,61 ha.

Usytuowanie poszczególnych wsi Gminy Limanowa obrazuje poniższa mapa.

Rysunek 3. Mapka Gminy Limanowa

Źródło: <http://www.ug.limanowa.pl>

W strukturze usług gminnych i ponadgminnych, znaczącą rolę odgrywa Miasto Limanowa, które jest ośrodkiem regionalnym, wielofunkcyjnym i wyspecjalizowanym.

Powierzchnia Gminy Limanowa wynosi 15.232 ha. W tym użytki rolne to 9.848 ha, co stanowi 65% powierzchni, a lasy, zadrzewienia i zakrzewienia to 4.901 ha (w tym lasy to 4.435 ha), co stanowi 32 % powierzchni. Grunty zabudowane i zurbanizowane to 404 ha, co stanowi 2,6 % powierzchni, pozostałe 83 ha to nieużytki i grunty pod wodami.

Użytki rolne to głównie grunty orne - 60%, oraz łąki i pastwiska, które stanowią 30% użytków, sady to zaledwie 5% użytków.

Użytki rolne to w przeważającej wielkości grunty klas bonitacyjnych IV i V, stanowią one 87% użytków rolnych, 12,65% stanowią grunty klasy VI, natomiast grunty klasy III stanowią zaledwie 0,45% użytków, wyższe klasy gruntów nie występują.

Gminę Limanowa przecina droga krajowa Nr 28 Zator - Wadowice - Rabka - Limanowa - Nowy Sącz - Gorlice - Jasło - Krosno - Sanok - Kuźmice - Bircza - Przemyśl - Medyka - granica państwa oraz droga wojewódzka Nr 965 Bochnia - Limanowa, a ponadto linia kolejowa Chabówka - Limanowa - Nowy Sącz.

1.2 Środowisko przyrodnicze i uwarunkowania klimatyczne

Gmina Limanowa położona jest na pograniczu Beskidu Wyspowego i Pogórza Wielickiego. Urozmaicona rzeźba terenu, liczne ciek wodne i potoki, wzniesienia o dużych walorach widokowych, bogata szata roślinna, oraz dobre warunki klimatyczne stanowią o atrakcyjności tego obszaru. Duża różnorodność form terenowych w połączeniu z występującymi kompleksami leśnymi, jak również malowniczość krajobrazu czyni te rejony atrakcyjnymi pod względem turystycznym. W obszarze tym wyróżniają się 3 charakterystyczne rejony:

- obszar o najcenniejszych wartościach środowiska przyrodniczego, o przewadze gruntów leśnych, bez zabudowy lub nielicznymi siedliskami,
- obszar o przewadze gruntów rolnych, z rozproszoną zabudową stanowi przeważającą część obszaru gminy,
- obszar o skupionej zabudowie wiejskiej.

Szczególnie duże wartości krajobrazowo-przyrodnicze posiadają obszary położone w rejonie masywu Kostrza na terenie wsi Rupniów, grzbietu Kamionnej w obrębie wsi Pasierbiec i Makowica, pasma Łososińskiego we wsiach Mordarka, Pisarzowa i Męcina, wału Litacza we wsi Wysokie oraz grzbietu Tokarnia - Ostra w Starej Wsi i Siekierzynie.

Wymienione obszary są dogodne dla rozwoju turystyki pieszej, oraz wypoczynku długo i krótko pobytowego. Małe skażenie środowiska posiadającego znaczne wartości krajobrazowo - przyrodnicze umożliwia rozwój funkcji rekreacji długo pobytowej różnego rodzaju, szczególnie we wsiach Rupniów, Pasierbiec, Walowa Góra, Pisarzowa, Kłodne, Wysokie i Siekierzyna.

Obszary w rejonie wsi Kanina, Wysokie, Siekierzyna, Stara Wieś, Mordarka, Makowica posiadają dobre warunki topograficzne i klimatyczne dla rozwoju turystyki narciarskiej oraz narciarstwa zjazdowego.

Podstawową funkcją gminy jest rolnictwo prowadzone w obrębie użytków rolnych stanowiących ponad 65% powierzchni gminy o przewadze gleb klas IV i V. Posiadaczami gruntów rolnych w Gminie Limanowa są indywidualni rolnicy. Liczbę gospodarstw rolnych na jej terenie szacuje się na około 3800.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY LIMANOWA

Istnieją tutaj korzystne warunki dla rozwoju rolnictwa proekologicznego przy założeniu pełnej rentowności gospodarstw rolnych opartych na indywidualnej własności ziemi i produkcji drobnotowarowej.

Najkorzystniejsze dla rozwoju rolnictwa to rejony Męciny, Pisarzowej, Mordarki, Lipowego, Starej Wsi, Siekierczyny, Kaniny, Wysokiego, Rupniowa, Nowego i Starego Rybia. Pozostały obszar wobec małych zasobów wodnych oraz zróżnicowanej rzeźby terenu posiada mniej korzystne warunki dla rozwoju rolnictwa. Występujące w północnej i południowej części gminy rejony z pewnymi ograniczeniami dla rozwoju rolnictwa, posiadają równocześnie duże wartości przyrodniczo krajobrazowe sprzyjające rozwojowi funkcji turystycznych. Z tych względów na niektórych obszarach funkcje turystyki i rolnictwa są uzupełniające (płn. część wsi Pasierbiec, Makowica, Pisarzowa, Męcina oraz płd. część Starej Wsi i Siekierczyny).

Cały obszar gminy znajduje się w dorzeczu górnej Wisły, w zlewniach Dunajca (około 95% powierzchni gminy) i w zlewni Raby. Rzeki i potoki gminy Limanowa należą do typowo górskich, o deszczowo - śnieżno - gruntowym systemie zasilania. Cieki wodne charakteryzują się dużymi wahaniami wodostanów i przepływów, głębokimi stanami niżówkowymi oraz dużą aktywnością powodziową.

Największą rzeką w granicach gminy jest Łososina- lewobrzeżny dopływ Dunajca. Większymi potokami na terenie Gminy Limanowa są: potok Starowiejski, potok Smolnik, potok Słomka.

Według sieci ekologicznej ECONET i NATURA 2000 obszar gminy położony jest w obrębie „korytarza ekologicznego o znaczeniu krajowym”, związanego z Beskidem Wyspowym. Gmina Limanowa znajduje się w karpackim systemie obszarów chronionych z uwagi na położenie w „południowo-małopolskim obszarze chronionego krajobrazu” oraz częściowo w obrębie projektowanego Łososińsko - Żegocińskiego Parku Krajobrazowego i jego otuliny. Istniejący i projektowany zakres ochrony nie stanowi większych ograniczeń rozwoju gminy, lecz ukierunkowuje sposób jej zagospodarowania pod kątem ochrony i wyeksponowania dotychczas pomijanych wartości.

Wymienione powyżej aspekty przyrodniczego położenia gminy rzutują na możliwości rozwoju przestrzennego oraz intensywność zagospodarowania obszaru związanego z Beskidem Wyspowym.

1.3 Zagospodarowanie przestrzenne

Gminę Limanowa charakteryzuje największe rozproszenie zabudowy wśród gmin dawnego województwa nowosądeckiego. Tendencje do rozpraszania zabudowy trwają nadal. Wnioski ludności dotyczą dalszego wydzielania pojedynczych działek i wyznaczenia na nich terenów budowlanych. Brak jest tendencji do skupiania zabudowy. Takie rozproszenie jest przyczyną niewłaściwych warunków socjalno-bytowych mieszkańców gminy oraz brakiem urządzeń usługowych i elementów infrastruktury technicznej. Niesie to również zagrożenie dla środowiska przyrodniczego.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY LIMANOWA

Gmina Limanowa leży w rejonie ubogim w wodę, na jej obszarze występują różne ograniczenia w zaopatrzeniu sieci osadniczej w wodę. Znaczny rozwój osadnictwa w rejonach stosunkowo ubogich w wodę pogłębił problemy związane z zaopatrzeniem w wodę i odprowadzeniem ścieków. Podobnie, jak w przypadku osadnictwa istnieje ścisła zależność kierunków produkcji rolnej, jej intensyfikacji od przestrzennego rozmieszczenia zasobów wodnych.

W Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Limanowa wydzielono trzy zasadnicze obszary osadnicze zróżnicowane pod względem intensywności rozwoju i zróżnicowaniu funkcji:

A. Obszary wskazane do intensywnego zagospodarowania, koncentracji różnych form zabudowy mieszkaniowej i usługowo-produkcyjnej:

Są to tereny położone w północno-wschodnim paśmie gminy, obejmujące zainwestowane tereny w dolinie Smolnika, po obu stronach drogi powiatowej nr 25 219 i pomiędzy tą drogą a linią kolejową:

- a) położone w centrum wsi Kłodne, obejmujące istniejącą zwartą zabudowę wzdłuż drogi powiatowej i pasmo zabudowy powyżej linii kolejowej,
- b) położone w centrum wsi Męcina obejmujące istniejącą zabudowę pomiędzy drogą powiatową a linią kolejową, oraz zabudowę położoną po południowej stronie potoku Smolnika,
- c) położone w centrum wsi Pisarzowa, obejmujące zwartą zabudowę po obu stronach drogi powiatowej,
- d) położone na północ od drogi krajowej po granice miasta Limanowa zurbanizowane tereny centrum Mordarki.

We wszystkich wyżej wymienionych terenach utrzymuje się zabudowa mieszkaniowa, usługowa oraz nieuciążliwe rzemiosło.

B. Obszary wskazane do umiarkowanego rozwoju różnych form mieszkalnictwa, usług i rzemiosła nieuciążliwego:

Tereny te położone są w strefie pogórzy, o największym zasięgu przestrzennym. Charakteryzują się zróżnicowaną zabudową, zwartą wzdłuż ciągów komunikacyjnych, oraz w wielkim rozproszeniu na pozostałym obszarze. Z uwagi na powyższe uwarunkowania ustala się w tym obszarze dwa typy zabudowy:

1. zwarta zabudowa wzdłuż ciągów komunikacyjnych - obszary obejmujące zwartą zabudowę wzdłuż ciągów komunikacyjnych stanowiące centra wsi Wysokie, Kanina, Siekierzyna, Stara Wieś, Lipowe, Koszary, Walowa Góra, Bałazówka, Kisielówka, Rupniów, Stare Rybie, Nowe Rybie, Pasierbiec, Młynne, Łososina Górna, Sowliny, oraz Przysiółek Miczaki w Męcinie i Podgórze w Pisarzowej.

2. nisze osadnicze skupiające rozproszoną zabudowę - w obrębie tych osad występuje zabudowa zagrodowa i jednorodzinna oraz inne formy zabudowy pod warunkiem, że istniejące tam obiekty spełniają wymogi wynikające z przepisów szczególnych, a ich oddziaływanie na środowisko zamknie się w granicach terenu

STRATEGIA ROZWOJU GMINY LIMANOWA

inwestycji. W terenach tych jako uzupełniająca możliwa jest również zabudowa letniskowa i rekreacyjno-pensjonatowa, bez tworzenia dużych zespołów tej zabudowy.

C. Obszary wskazane do ograniczonego rozwoju różnych form mieszkalnictwa.

Są to tereny istniejącej i projektowanej zabudowy usytuowane w I strefie przyrodniczo-leśnej, w węzłowych obszarach ECONETU, NATURY 2000 i ogniwach pośrednich w obrębie korytarza ekologicznego, z wyłączeniem zabudowy na terenie wsi Stare Rybie i Nowe Rybie. Dla tej zabudowy obowiązują ustalenia jak dla strefy umiarkowanego rozwoju.

Poniższa tabela obrazuje ilość budynków i ich rozmieszczenie na terenie gminy.

Tabela 1. Ilość budynków w poszczególnych miejscowościach w gminie

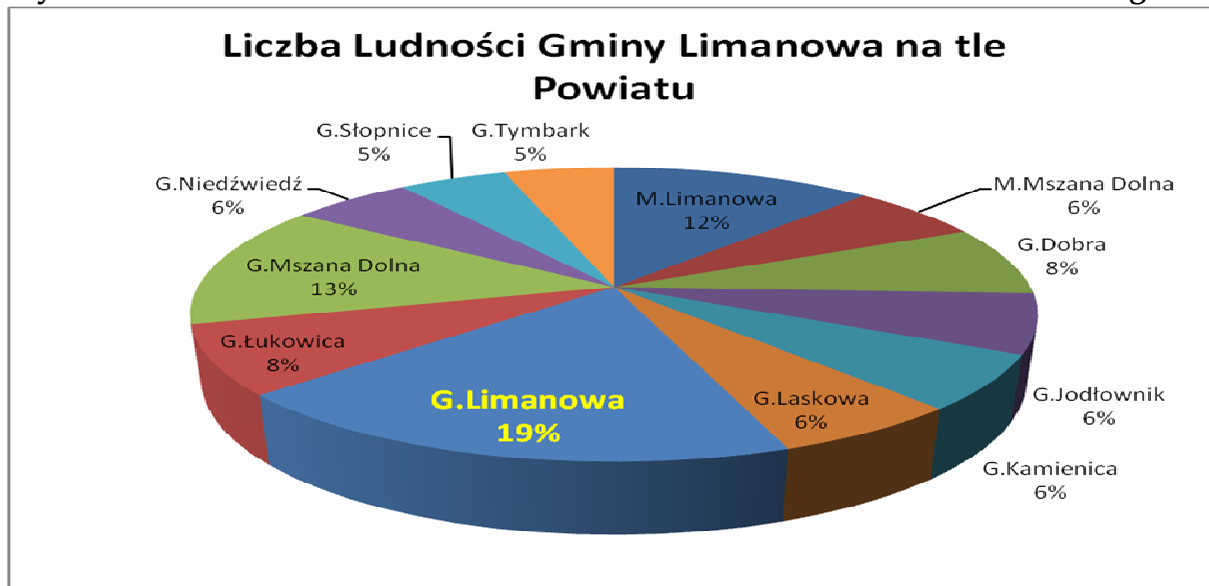
Miejscowość	Powierzchnia [ha]	Ilość budynków
Bałażówka	81,46	42
Kanina	458,32	152
Kisielówka	224,84	115
Kłodne	661,46	280
Koszary	303,41	204
Lipowe	305,95	255
Łososina Górna	283,42	177
Makowica	280,29	72
Męcina	1 793,25	866
Młynne	776,79	365
Mordarka	1 113,75	660
Nowe Rybie	760,68	222
Pasierbiec	433,40	150
Pisarzowa	1 573,33	578
Rupniów	1 005,66	382
Siekierczyna	1 237,60	490
Sowliny	407,87	322
Stara Wieś	2 117,26	1056
Starej Rybie	593,10	120
Walowa Góra	146,04	97
Wysokie	673,97	176
Razem	15 231,85	6781

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Limanowa

1.4 Sytuacja demograficzna

Liczba ludności Gminy Limanowa jest największa w powiecie limanowskim i jedną z większych w województwie małopolskim w odniesieniu do gmin wiejskich. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego na dzień 31.12.2011 r. w Gminie Limanowa było zameldowanych 24172 osób, z czego 12107 osób to mężczyźni, pozostałe 12065 to kobiety. Ludność gminy stanowi około 1% ludności województwa małopolskiego i odpowiednio 19 % ludności powiatu limanowskiego.

Wykres 1. Liczba ludności w Gminie Limanowa na tle Powiatu Limanowskiego

Źródło: Opracowano na podstawie danych udostępnionych przez Główny Urząd Statystyczny w Krakowie Oddział w Nowym Sączu.

Sytuacja demograficzna na terenie Gminy Limanowa została przedstawiona na przestrzeni lat 2005 do 2011, w wybranych okresach statystycznych. Z poniższej tabeli wynika, że z roku na rok liczba mieszkańców wzrasta.

Tabela 2. Ludność wg miejsca zameldowania/zamieszkania i płci				
STAN LUDNOŚCI I RUCH NATURALNY	Jednostka miary	Lata		
		2005	2010	2011
faktyczne miejsce zamieszkania				
stan na 30 VI				
ogółem	osoba	22701	23854	24072
mężczyźni	osoba	11412	11947	12040
kobiety	osoba	11289	11907	12032
stan na 31 XII				
ogółem	osoba	22756	23971	24172
mężczyźni	osoba	11447	11991	12107
kobiety	osoba	11309	11980	12065

Źródło: Opracowano na podstawie danych udostępnionych przez Główny Urząd Statystyczny w Krakowie Oddział w Nowym Sączu.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY LIMANOWA

Wskaźniki modułu gminnego wykazują główne trendy ludnościowe w gminie. Nastąpił wzrost wskaźnika w zakresie zagęszczenia ludności na badanym terenie. Przyrost naturalny jest dodatni i jego wartość rośnie. Od 2010 roku nie uległ zmianie wskaźnik liczby kobiet na 100 mężczyzn, który utrzymuje się w idealnej proporcji.

Tabela 3. Wskaźniki modułu gminnego				
STAN LUDNOŚCI I RUCH NATURALNY	Jednostka miary	Lata		
		2005	2010	2011
ludność na 1 km ² (gęstość zaludnienia)	osoba	149	157	159
kobiety na 100 mężczyzn	osoba	99	100	100
małżeństwa na 1000 ludności	-	8	7	6
urodzenia żywe na 1000 ludności	-	13	16	14
zgony na 1000 ludności	-	8	7	8
przyrost naturalny na 1000 ludności	-	5	9	7

Źródło: Opracowano na podstawie danych udostępnionych przez Główny Urząd Statystyczny w Krakowie Oddział w Nowym Sączu.

Do analizy struktury wieku ludności przyjęto ogólny podział na grupy wiekowe stosowany w statystyce i planowaniu przestrzennym:

- wiek przedprodukcyjny (0-17 lat),
- wiek produkcyjny (17-59 - lat kobiety; 17-64 lat - mężczyźni),
- wiek poprodukcyjny (60 i więcej lat – kobiety; 65 i więcej lat – mężczyźni)

Na podstawie danych z dwóch poniższych tabel można stwierdzić że, w ostatnich latach struktura wiekowa w Gminie poprawiła się. Wzrosła liczba ludności w wieku produkcyjnym o trzy punkty procentowe.

Tabela 4. Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem				
STAN LUDNOŚCI I RUCH NATURALNY	Jednostka miary	Lata		
		2005	2010	2011
w wieku przedprodukcyjnym	%	29	26	26
w wieku produkcyjnym	%	58	61	61
w wieku poprodukcyjnym	%	13	13	13

Źródło: Opracowano na podstawie danych udostępnionych przez Główny Urząd Statystyczny w Krakowie Oddział w Nowym Sączu.

Tabela 5. Wskaźnik obciążenia demograficznego				
STAN LUDNOŚCI I RUCH NATURALNY	Jednostka miary	Lata		
		2005	2010	2011
ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	osoba	72	64	63
ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym	osoba	45	49	49
ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	osoba	22	21	21

Źródło: Opracowano na podstawie danych udostępnionych przez Główny Urząd Statystyczny w Krakowie Oddział w Nowym Sączu.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY LIMANOWA

W sferze migracji można zauważyć pozytywny trend salda migracji osób od -19 w 2005 roku poprzez plus 16 w 2010 roku aż do 44 w 2011 roku. Szczegółowe dane obrazuje poniższa tabela.

Tabela 6. Migracje na pobyt stały gminne wg typu, kierunku i płci migrantów				
STAN LUDNOŚCI I RUCH NATURALNY	Jednostka miary	Lata		
		2005	2010	2011
zameldowania w ruchu wewnętrznym				
ogółem	osoba	194	185	229
mężczyźni	osoba	100	78	107
kobiety	osoba	94	107	122
zameldowania z zagranicy				
ogółem	osoba	0	1	2
kobiety	osoba	0	1	2
wymeldowania w ruchu wewnętrznym				
ogółem	osoba	213	168	186
mężczyźni	osoba	96	72	79
kobiety	osoba	117	96	107
wymeldowania za granicę				
ogółem	osoba	0	2	1
kobiety	osoba	0	2	1
saldo migracji wewnętrznych				
ogółem	osoba	-19	17	43
mężczyźni	osoba	4	6	28
kobiety	osoba	-23	11	15
saldo migracji zagranicznych				
ogółem	osoba	0	-1	1
kobiety	osoba	0	-1	1
zameldowania ogółem				
ogółem	osoba	194	186	231
mężczyźni	osoba	-	78	107
kobiety	osoba	-	108	124
zameldowania z miast				
ogółem	osoba	103	109	159
mężczyźni	osoba	-	47	80
kobiety	osoba	-	62	79
zameldowania ze wsi				
ogółem	osoba	91	76	70
mężczyźni	osoba	-	31	27
kobiety	osoba	-	45	43
wymeldowania ogółem				
ogółem	osoba	213	170	187
mężczyźni	osoba	-	72	79
kobiety	osoba	-	98	108

STRATEGIA ROZWOJU GMINY LIMANOWA

wymeldowania do miast				
ogółem	osoba	115	85	84
mężczyźni	osoba	-	40	38
kobiety	osoba	-	45	46
wymeldowania na wieś				
ogółem	osoba	98	83	102
mężczyźni	osoba	-	32	41
kobiety	osoba	-	51	61
saldo migracji				
ogółem	osoba	-19	16	44

Źródło: Opracowano na podstawie danych udostępnionych przez Główny Urząd Statystyczny w Krakowie Oddział w Nowym Sączu.

Liczba zawieranych małżeństw w Gminie Limanowa utrzymywała się na stałym poziomie do roku 2011 gdzie nastąpił znaczny spadek. Może on spowodować zahamowanie wzrostu liczby urodzeń. To bardzo niepokojąca prognoza, gdyż pomimo rosnącej ostatnio liczby urodzeń, w dalszym ciągu poziom reprodukcji w Polsce nie gwarantuje prostej zastępowalności pokoleń. Demografowie podkreślają, że w naszym kraju nadal utrzymuje się obserwowany od 1989 r. okres depresji urodzeniowej.

Tabela 7. Małżeństwa zawarte

STAN LUDNOŚCI I RUCH NATURALNY	Jednostka miary	Lata		
		2005	2010	2011
ogółem	-	171	177	154

Źródło: Opracowano na podstawie danych udostępnionych przez Główny Urząd Statystyczny w Krakowie Oddział w Nowym Sączu.

2. Turystyka i kultura

2.1 Walory turystyczne

Rozwojowi turystyki na terenie Gminy Limanowa sprzyjają warunki geograficzne, w tym urozmaicona rzeźba terenu, kompleksy leśne, liczne ciek wodne i potoki, wzniesienia o dużych walorach widokowych, z których można podziwiać panoramę Tatr i Gorców, bogata szata roślinna, malownicze krajobrazy, nieskażone środowisko naturalne, czyste powietrze, korzystne warunki klimatyczne, serdeczność i gościnność mieszkańców.

Szczególnymi, wielkimi wartościami krajobrazowo-przyrodniczymi charakteryzują się obszary położone w rejonie masywu Kostrza (wieś Rupniów), grzbiecie Kamiennej (Pasierbiec i Makowica), pasma Łososińskiego (Mordarka, Pisarzowa i Męcina), wału Litacza (Wysokie), grzbiecie Tokarnia - Ostra (Stara Wieś i Siekierczyna).

Ze względu natomiast na korzystne warunki topograficzne i klimatyczne wsie: Kanina, Wysokie, Siekierczyna, Stara Wieś, Mordarka, Makowica posiadają szanse na rozwój turystyki narciarskiej oraz narciarstwa zjazdowego.

Działania władz Gminy Limanowa poczynione w ostatnich latach dowodzą, iż turystyka staje się jednym z głównych kierunków rozwoju tego obszaru. Wśród podjętych działań można wymienić m.in.:

- oznakowanie turystyczne terenu gminy, a mianowicie: umieszczenie przy drogach wjazdowych i wyjazdowych tzw. „witaczy”, zamieszczenie na przystankach regionalnych map uwzględniających atrakcje turystyczne oraz sieć szlaków turystycznych, oznaczenie tablicami najważniejszych atrakcji turystycznych,
- wykonanie miejsca widokowego na Górze Paproć,
- budowa wieży widokowej na Górze Jaworz w Męcinie,
- wytyczenie nowego szlaku turystycznego „od Krzyża do Krzyża” (Bałazówka-Góra Paproć),
- organizowanie od kilkunastu lat na Górze Paproć imprezy p.n. „Otwarcie Letniego Sezonu Turystycznego na Ziemi Limanowskiej”,
- promocja Gminy Limanowa w targach turystycznych, odbywających się m.in. w Warszawie, Poznaniu, Łodzi, Krakowie, Krynicy,
- poczynione inwestycje w będącym własnością gminy Ośrodku Wypoczynkowym „Pod Ostrą” w Starej Wsi,
- współpraca z gminami nadmorskimi: Postomino, Wejherowo, Stawiguda, Biesiekierz.

Mieszkańcy gminy oraz turyści mogą aktywnie spędzać wolny czas wędrując po szlakach turystycznych przebiegających przez gminę czy też korzystając ze ścieżek rowerowych. Wśród tras turystycznych Beskidu Wyspowego przebiegających przez Gminę Limanowa można wymienić:

STRATEGIA ROZWOJU GMINY LIMANOWA

1. szlak niebieski: Tymbark (400m) – Rupniów (480m) – Kamionna (802m) – Łopusze (661m) – Paprotna (Kamienie Brodzińskiego 460m) – Bochnia,
2. szlak niebieski: Tarnów – Babia Góra (727m) – Jaworz (918m) – Sałasz (909m) – Limanowa – Jabłonec (624m) – Golców (752m) – Przełęcz Ostra/Cichoń (800m) – Modyń (1029m) – Kamienica (600m) – Ochotnica Dolna – Pieniny,
3. szlak zielony: Pisarzowa (450m) – Sałasz (909m),
4. szlak zielony: Przełęcz Słopnicka (766m) – Cichoń (928m) – Przełęcz Cichoń/Ostra (800m) – Ostra (929m) – Łukowica (450m) – Łyśka – Limanowa (400m) – Paproć (645m) – Tymbark (400m) – Kostrza (730m) – Jodłownik (350m),
5. szlak żółty: Łososina Górna (340m) – Pasierbiec (470m) – Kamionna (802m) – Żegocina (310m).

Gmina Limanowa to dogodny teren na przejażdżki rowerowe. Łączna długość ścieżek rowerowych na terenie gminy wynosi 140 km:

TRASA 1: Limanowa – Łososina Górna – Walowa Góra – Pasierbiec – Kisielówka – Rupniów;

TRASA 2: Limanowa – Łososina Górna – Koszary – Góra Paproć;

TRASA 3: Limanowa – Pisarskie Góry – Męcina Miczaki;

TRASA 4: Limanowa – ul. Willowa – Międzygórze – Rola – Kącina – Wyciąg na Sarczyn – Miejska Góra – Krzyż;

TRASA 5: Limanowa – osiedle Marsów – Stara Wieś Wola – Majeż – Golców – Opalona – Ostra;

TRASA 6: Limanowa – Stara Wieś – Zakopane – Leśniówka – Ostra.

Inne atrakcje turystyczne, które cieszą się popularnością wśród odwiedzających gminę turystów to:

- Góra Paproć (645 m n.p.m.) i Góra Jaworz (921 m n.p.m.),
- Szlak konny przez Gorce i Beskid,
- Szlak Papieski,
- Szlak Architektury Drewnianej,

Bogactwo krajobrazów, oznakowane szlaki turystyczne, zachwycająca flora i fauna powodują, iż miłośnicy górskich wędrówek często odwiedzają gminę. Mogą oni liczyć na wiele atrakcji i niepowtarzalne wspomnienia, jak i też profesjonalną obsługę, którą zapewniają przewodnicy beskidzcy.

2.2. Infrastruktura turystyczna

Pod względem turystycznym Gmina wraz z Miastem Limanowa tworzą jeden organizm funkcjonalny, w którym dla miasta samorzutnie przypada rola węzła turystycznego dla całej wschodniej części Beskidu Wyspowego. Na terenie Limanowej krzyżują się bowiem główne szlaki komunikacyjne oraz schodzą się

STRATEGIA ROZWOJU GMINY LIMANOWA

szlaki turystyczne z masywów: Jaworza - Sałasza - Chełmu, Ostrej - Modynia Cichonia - Mogielicy oraz Gór Tymbarskich. Narzuca to w sposób automatyczny pełnienie przez Miasto Limanowa funkcji obsługi ruchu turystycznego i stanowi znaczący impuls rozwoju zarówno miasta, jak i gminy.

Gmina Limanowa posiada słabą infrastrukturę turystyczną. Baza noclegowa, umożliwiająca turystom przebywanie na terenie gminy dłużej niż jeden dzień jest znikoma i głównie sezonowa. Składają się na nią:

- Ośrodek Wypoczynkowy „Pod Ostra” w Starej Wsi – stanowiący własność gminy. Znajduje się tam 10 domków campingowych, o łącznej liczbie 50 miejsc noclegowych. Ośrodek ten czynny jest w okresie sezonu letniego;
- Dom Rekolekcyjny we wsi Pasierbiec – około 200 miejsc noclegowych, czynny cały rok;
- 6 szkół, w których istnieje możliwość organizacji kolonii, zimowisk i obozów, o łącznej liczbie około 500 miejsc noclegowych, tj: SP nr 2 w Męcinie, SP w Kłodnem, SP w Młynnem, ZS w Mordarce, ZS w Pisarzowej, ZS w Starej Wsi II.

Na terenie gminy działa około 20 gospodarstw agroturystycznych, o łącznej liczbie 180 miejsc noclegowych.

Jak wynika z powyższych danych ilość obiektów i miejsc noclegowych jest niewielka. Brak jest obiektów o wysokim standardzie oferowanych usług.

2.3 Kultura i obiekty dziedzictwa kulturowego

Środowisko kulturowe Gminy Limanowa tworzą występujące na tym terenie obiekty zabytkowe, zachowane formy budownictwa zagrodowego, kapliczki, cmentarze i inne elementy małej architektury. Według Planu Zagospodarowania Województwa Małopolskiego Gmina Limanowa należy do obszaru o najwyższych walorach krajobrazu kulturowego, w których następuje rozproszenie zabudowy (PZP WM, Kraków 2003).

Na terenie Gminy Limanowa znajduje się wiele obiektów o dużej wartości kulturowej i historycznej. Do rejestru zabytków zastały wpisane następujące obiekty:

- Drewniany Kościół w Męcinie, z XIV w. p.w. św. Antoniego Padewskiego (wraz z cmentarzem i wyposażeniem wnętrza kościoła),
- Cmentarz wojenny nr 369 z okresu I wojny światowej położony na działce nr 1978 na szczycie wzgórza Golce, pomiędzy Starą Wsią a Golcowem - ochronie konserwatorskiej podlega cmentarz oraz stary drewniany drogowskaz wskazujący drogę do cmentarza,
- Kościół murowany we wsi Nowe Rybie z XVI w. (późnogotycki), z wnętrzem barokowym i dzwonnica murowaną (wnioskowany do wpisu do rejestru zabytków),

STRATEGIA ROZWOJU GMINY LIMANOWA

- Drewniany kościół w Pisarzowej z 1713 r., z wnętrzem utrzymanym w stylu barokowym i rokokowym, wraz z kapliczkami murowanymi z połowy XIX w.

Na terenie Gminy Limanowa oprócz wyżej wymienionych zabytków znajduje się 185 budynków i obiektów, które wpisane są do ewidencji konserwatorskiej. Ponadto należy wspomnieć o następujących ważnych obiektach: kościół parafialny położony w Kaninie z ogrodzeniem i starodrzewem oraz cmentarz parafialny, stary kościół parafialny wraz z nowym obiektem sanktuaryjnym w Pasierbcu.

Wielkim bogactwem Gminy Limanowa jest kultura ludowa. Ludność mieszkająca na tym terenie kultywuje folklor i tradycję Lachów Limanowskich. Na obszarze gminy działają 4 zespoły regionalne m. in. Regionalny Zespół Pieśni i Tańca „Pisarzowianie” z Pisarzowej, Zespół Regionalny „Spod Kicek” z Mordarki, Zespół Regionalny „Mali Męcinianie” z Męciny oraz „Pasierbiocki” z Pasierbca, 18 kół gospodyń wiejskich, kapele ludowe, zespoły muzyczne, artyści indywidualni. Te wszystkie osoby popularyzują piękno rodzimego folkloru i dbają, aby tańce, zwyczaje i obrzędy naszych przodków nie zaginęły, ale żyły w dobie modernizacji świata. Ogromny udział w pielęgnowaniu tradycji mają również twórcy ludowi: malarze, rzeźbiarze, kowale, hafciarki, gawędziarze. Artyści ci, dzięki swojej pasji i wytworom pracy, promują gminę i dbają, aby dziedzictwo kulturowe stało się wartościowym produktem rynkowym.

Wizytówką lokalnego folkloru stały się cykliczne imprezy organizowane każdego roku: Przegląd Grup Kolędniczych, Konkurs Palm Wielkanocnych, Konkurs na kartkę świąteczną, Gminny i Powiatowy Przegląd Dorobku Kulturalnego i Kulinarnego Kół Gospodyń Wiejskich, Święto Gminy, spotkania z cyklu „Limanowianie znani i nieznani” oraz okazyjne wystawy i spotkania autorskie. Wspomniane uroczystości, przeglądy i konkursy służą pielęgnowaniu obyczajowości i wzbudzają zainteresowanie przybywających do gminy turystów z różnych regionów kraju czy zagranicy.

Gmina kładzie nacisk na zachowanie dziedzictwa kulturowego i promocji gminy przez kulturę, propagowanie czytelnictwa, wzbudzanie zainteresowania książką i ukazania jej ogromnej i niepodważalnej roli w świecie kultury masowej. Na terenie Gminy Limanowa funkcjonuje Gminna Biblioteka Publiczna w Starej Wsi oraz sześć filii: w Kaninie, Siekierczynie, Pisarzowej, Nowym Rybiu, Rupniowie oraz w Męcinie. W bibliotekach działają Dyskusyjne Kluby Książki, Aktywy Biblioteczne i Kluby Malucha. Obok bibliotek na terenie gminy działają Wiejskie Domy Kultury w Starej Wsi i Sowlinach, Wiejskie Kluby Kultury w Pisarzowej i Kisielówce oraz Świetlice Wiejskie w Makowicy, Walowej Górze oraz Bałazówce. W placówkach tych swoją siedzibę mają Koła Gospodyń Wiejskich, działają tam również koła zainteresowań, takie jak koła haftu, kółka plastyczne, a także zespoły muzyczne. Domy kultury, kluby kultury i świetlice oprócz podstawowej działalności statutowej realizują działania na płaszczyźnie kulturalnej, społecznej, informacyjnej i edukacyjnej. Pełnią funkcję swoistych ośrodków kultury zrzeszających szerokie grono odbiorców na: lekcjach bibliotecznych, wystawach lokalnych artystów, konkursach, spotkaniach autorskich, wieczorkach poetyckich, szkoleniach komputerowych.

3. Infrastruktura techniczna

3.1 Komunikacja

Na rozwój gminy w dużym stopniu wpływa system komunikacyjny zapewniający dogodne połączenia zarówno z ponadlokalnymi ośrodkami obsługi ludności, jak i pomiędzy poszczególnymi miejscowościami gminy.

Powiązania komunikacyjne zapewnia gminie głównie układ drogowy.

Główne trasy drogowe przebiegające przez obszar gminy to:

- **droga krajowa Nr 28** Zator – Wadowice – Rabka – Limanowa - Nowy Sącz – Gorlice – Jasło – Krosno – Sanok – Kuźmina – Bircza – Przemyśl – Medyka - granica państwa,
- **droga wojewódzka Nr 965** Zielona - Bochnia - Limanowa.
Drogi uzupełniające to drogi powiatowe:

nr 25 214 - Limanowa - Szyk - Mstów
nr 25 215 - Rupniów - Stare Rybie
nr 25 217 - Młynne - Laskowa - Łososina Dolna
nr 25 219 - Limanowa - Chełmiec
nr 25 220 - Cieniawa - Mordarka
nr 25 221 - Raszówki - Przyszowa - Gołkowice Górne
nr 25 223 - Świdnik - Limanowa
nr 25 225 - Limanowa - Kamienica
nr 25 362 - Wysokie – Brzezna

Przecinająca gminę droga krajowa Nr 28 zapewnia powiązania komunikacyjne miejscowościom gminy w kierunku południowym od Limanowej z Nowym Sączem - byłym miastem wojewódzkim - w chwili obecnej siedzibą wielu delegatur małopolskich urzędów i wojewódzkich jednostek administracyjnych, w tym Placówki Zamiejscowej Małopolskiego Urzędu Wojewódzkiego. Dla wsi Wysokie, Kanina, Siekierczyna i Mordarka droga krajowa stanowi powiązanie z Miastem Limanowa.

Droga krajowa z Nowego Sącza w kierunku wschodnim przez Jasło – Sanok – Przemyśl - Medykę prowadzi na wschodnią granicę państwa. Poprzez Nowy Sącz na południe istnieje dogodne połączenie z przejściami granicznymi ze Słowacją.

Dobre powiązania miejscowości Gminy Limanowa poprzez drogi powiatowe z Miastem Limanową, przez które przebiega droga krajowa Nr 28 pozwala na dalsze powiązania tych miejscowości poprzez odcinek drogi wojewódzkiej Nr 968 Lubień – Mszana Dolna z drogą krajową nr 7 Kraków – Myślenice – Rabka – Chyżne.

Trasa przez Mszanę Dolną, Lubień i Myślenice jest połączeniem gminy z Krakowem - siedzibą Województwa Małopolskiego. Jest to również dogodne połączenie z odcinkiem autostrady Kraków - Katowice, a następnie przez Łódź, Warszawę, Toruń, Bydgoszcz z północną Polską.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY LIMANOWA

Powiązania komunikacyjne z Krakowem zapewnia również droga wojewódzka Nr 965 Zielona - Bochnia - Limanowa. Droga ta w Bochni włącza się do międzynarodowej drogi krajowej Nr 4, biegnącej z Niemiec przez Zgorzelec, Opole, Bytom, Olkusz, Kraków, Rzeszów Przemyśl i Medykę na Ukrainę, zapewniając połączenie nie tylko z Krakowem, ale również z ośrodkami krajowymi na południu Polski.

Gmina Limanowa poprzez sieć dróg powiatowych posiada ponadto dobre połączenie z miejscowościami powiatu limanowskiego, jak również powiatami sąsiednimi.

Miasto Limanowa, w którym znajduje się dworzec autobusowy i mini dworce prywatnych linii samochodowych jest ośrodkiem rozrządowym w zakresie komunikacji dla gminy. Sieć prywatnych linii samochodowych tzw. „busów” stanowi dobrą sieć powiązań pomiędzy poszczególnymi wsiami gminy jak również z Limanową, Mszaną Dolną i Nowym Sączem. Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej Pasyk & Gawron Sp. z o.o. w Limanowej obsługuje połączenia lokalne ze wszystkimi gminami powiatu limanowskiego jak również Nowym Sączem. Połączenia komunikacyjne Limanowej z większymi miastami Małopolski i Śląska nie są jednak wystarczające.

W chwili obecnej prowadzone są prace projektowe nad budową nowej linii kolejowej Kraków - Podłęże - Piekiełko i związanej z nią modernizacją linii kolejowej na odcinku Piekiełko - Limanowa - Nowy Sącz - Muszyna - granica państwa. Budowa nowej linii kolejowej o znaczeniu międzynarodowym, celem uzyskania połączenia tranzytowego z północnej Europy przez Warszawę Kraków do krajów bałkańskich może niewątpliwie zmienić znaczenie istniejącej linii kolejowej.

Władze gminy dużą wagę przywiązują do sprawnego systemu komunikacyjnego gminy, przeznaczając na modernizacje, remonty i utrzymanie dróg znaczną część budżetu. W okresie 20 - lecia zmodernizowanych i wyremontowanych zostało ponad 300 km dróg za łączną kwotę ok. 55 mln zł. Największe inwestycje drogowe zrealizowane zostały w ramach Narodowego Programu Przebudowy Dróg Lokalnych, umożliwiającego otrzymanie dofinansowania z budżetu państwa do 50% wartości zadania.

3.2 Gospodarka wodno-ściekowa

Gmina Limanowa pod względem hydrograficznym znajduje się w dorzeczu górnej Wisły, w dwóch zlewniach II-go rzędu:

1. zlewni Dunajca obejmującej około 90% gminy,
2. zlewni Raby obejmującej około 10% gminy.

Największa część zlewni Dunajca (ok. 50% powierzchni gminy) przypada na zlewni, Łososiny - lewobrzeżnego dopływu Dunajca (zlewnia III-go rzędu). Pozostała część około 40% powierzchni gminy znajduje się w zlewniach Smolnika i Słomki oraz Potoku Suchego i Potoku Brzezna (zlewnie III -go rzędu w dorzeczu Dunajca). Najbardziej północna część gminy należy do dorzecza Raby i jest odwadniana za pośrednictwem dopływów Tarnawki. Największą rzeką w granicach gminy jest

STRATEGIA ROZWOJU GMINY LIMANOWA

Łososina, lewobrzeżny dopływ Dunajca wpadający do Zbiornika Czchowskiego. Z innych większych potoków należy wymienić Starowiejski Potok, potok Smolnik czy potok Słomka.

Rzeki i potoki odwadniające obszar gminy należą do typowo górskich, o deszczowo - śnieżno - gruntowym systemie zasilania. Odznaczają się dużymi wahaniami wodostanów i przepływów w ciągu roku, głębokimi stanami niżówkowymi oraz znacznym współczynnikiem odpływu. W efekcie rzeki odznaczają się dużą aktywnością powodziową, która uzewnętrzniła się w sposób katastrofalny w czasie powodzi w 1997 i wiosną 1998 roku, lokalnie w 2001 r.

Źródłem wody dla mieszkańców Gminy Limanowa są ujęcia źródeł wody, studnie wiercone oraz cieki powierzchniowe. Obecnie na terenie Gminy Limanowa działa 16 zbiorczych wodociągów grawitacyjnych, funkcjonujących jako odrębne układy hydrauliczne (bez możliwości ich wzajemnego połączenia), w sołectwach: Kisielówka, Kłodne, Koszary, Lipowe, Męcina, Młynne, Mordarka, Nowe Rybie, Pasierbiec, Pisarzowa, Rupniów I, Rupniów II, Siekierzyna, Stara Wieś Łąki, Stara Wieś Wola, Stara Wieś Morgi, do których podłączonych jest 2 861 gospodarstw domowych. Ogólną wydajność ujęć poszczególnych wodociągów szacowana jest na około 70 ~ 100 m³/godz. Poszczególne wodociągi pracują na granicy wydajności ujęć, co praktycznie ogranicza rozbudowę sieci i przyłączanie nowych użytkowników. Odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej wynosi około 48%. Wodociągi administrowane są przez spółki wodociągowe, z wyjątkiem wodociągów w Koszarach i Lipowem, Nowym Rybiu i Starej Wsi Morgi, które administrowane są przez Gminę Limanowa.

Właściciele nieruchomości i gospodarstw rolnych, którzy nie korzystają ze zbiorczej sieci wodociągowej - przeważnie z powodu braku technicznych możliwości wykonania przyłącza lub braku zasięgu sieci wodociągowej, zaopatrują się w wodę z własnych studni kopanych, zlokalizowanych przeważnie na własnym gruncie.

Dane statystyczne z roku 2011 przedstawiają, iż na terenie Gminy Limanowa funkcjonowało 141,8 km czynnej wodociągowej sieci rozdzielczej. Istniejąca sieć wodociągowa w 2011 roku dostarczyła korzystającym z niej 11711 mieszkańcom gminy 333 dam³ wody.

Obecnie spośród 21 wsi znajdujących się na obszarze gminy 5 posiada kanalizację. Są to: Męcina, Mordarka, Pisarzowa, Stara Wieś i Siekierzyna. Długość sieci kanalizacyjnej wynosi 104,55 km plus przyłącza 18,03 km, z której korzysta 4 467 osób (1094 przyłącza). Ponadto na terenie gminy ok. 50 gospodarstw domowych posiada przydomowe oczyszczalnie ścieków, pozostałe gospodarstwa posiadają zbiorniki bezodpływowe. Procent skanalizowania Gminy jest niski i wynosi 12%.

Na terenie Gminy funkcjonują 4 oczyszczalnie ścieków komunalnych:

- 1) Mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia w Męcinie o przepustowości projektowanej 350 m³/dobę. Odbiornikiem cieków jest potok Smolnik (lewobrzeżny dopływ Dunajca).

- 2) Mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia w Starej Wsi II o przepustowości projektowanej 90 m³/d. Odbiornikiem cieków jest potok Starowiejski (prawobrzeżny dopływ Łososiny).
- 3) Mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia w Mordarce o przepustowości projektowej 350 m³/d.
- 4) Mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia w wsi Siekierzyna II.

Do oczyszczalni (czy też oczyszczalni komunalnej w Limanowej) dowożone są ścieki beczkownikami asenizacyjnymi ze zbiorników wybieralnych (szamb) znajdujących się przy gospodarstwach indywidualnych nie posiadających kanalizacji.

3.3 Gospodarka odpadami

Gmina Limanowa nie posiada własnego, urządzonego składowiska odpadów stałych. Powstające na jej terenie odpady są wywożone przez wyspecjalizowaną firmę, poza obszar gminy.

W 2011 r. na terenie Gminy Limanowa zebrano 2921 ton odpadów, w tym 2293 ton odpadów z gospodarstw domowych. Odpady te deponowane są na składowisku odpadów. Na terenie Gminy Limanowa najwięcej odpadów powstaje z gospodarstw domowych oraz odpadów z obiektów infrastrukturalnych. Znacznie mniejszy udział stanowią odpady wielkogabarytowe, odpady z ogrodów i parków oraz odpady niebezpieczne wytwarzane w grupie odpadów komunalnych.

Znowelizowana ustawa o utrzymaniu czystości i porządku w gminach w 2012 r. zobligowała gminy do wprowadzenia selektywnej zbiórki odpadów komunalnych. System gospodarki odpadami obejmuje elementy takie, jak:

- gromadzenie odpadów,
- zbiórka, transport odpadów,
- deponowanie odpadów na składowisku.

Zorganizowany system usuwania stałych odpadów komunalnych funkcjonował w gminie od 1994 roku. Wówczas władze samorządowe nowopowstałej Gminy Limanowa, zorganizowały stały i systematyczny odbiór odpadów komunalnych z poszczególnych miejscowości. Przyjęty system usuwania odpadów dostosowany został do aktualnej sytuacji infrastrukturalnej gminy i opierał się na stosowaniu do gromadzenia odpadów worków foliowych jednorazowego użytku. Wypełnione odpadami worki były wynoszone przez właścicieli posesji w wyznaczone dni, do wyznaczonych tras komunikacyjnych, a następnie zabierane przez ekipę pracowników firmy upoważnionej do zbierania i transportu odpadów na obszarze Gminy Limanowa.

3.4 Sieć gazowa

Obecnie Gmina Limanowa jest zgazyfikowana w oparciu o gazociąg wysokoprężny Łakta - Słopnice o średnicy 200/300mm i ciśnieniu 6,3 MPa poprzez stacje redukcyjno-pomiarowe pierwszego stopnia zlokalizowane w Rupniowie i Limanowej. Program rozwoju gazownictwa na obszarze byłego województwa nowosądeckiego, na podstawie zbilansowania potrzeb dla całego rejonu, uwzględniających również wykorzystanie gazu do celów grzewczych przewiduje potrzebę zwiększenia dostaw gazu i w związku z tym modernizację istniejących gazociągów pod kątem zwiększenia ich przepustowości. Do regionalnego systemu gazowniczego włączony jest również gaz eksploatowany z udokumentowanych złóż, znajdujących się na terenie gminy Słopnice. Złoża te w ich obszarze górnictwem podlegają ochronie. W styczniu 1999r Minister Ochrony Środowiska Zasobów Naturalnych i Leśnictwa dokonał wpisu do rejestru obszarów górniczych obszar „Limanowa 1” dla złóż ropy naftowej.

Gaz używany jest do celów bytowo-gospodarczych i grzewczych. Istniejąca sieć gazowa jest w dobrym stanie i mocno rozbudowana. Obecnie zgazyfikowanych jest 19 wsi w gminie. We wsi Kanina gaz posiada jedynie 30% mieszkańców. Gazu nie posiada wieś Wysokie, do której z uwagi na trudności terenowe przewiduje się doprowadzenie gazu od strony Nowego Sącza. Generalnie można przyjąć, że gaz posiada 85 - 90% mieszkańców gminy.

Za pośrednictwem 3555 przyłączy gazowych rocznie zużywa się w Gminie Limanowa 1 798 500 m³ gazu wysoko metanowego o wartości energetycznej 57 552 GJ. Najwyższa konsumpcja gazu ma miejsce w miejscowościach Męcina i Stara Wieś. Z przytoczonej wcześniej ilości przyłączy, 50 obsługuje obiekty inne niż należące do użytkowników indywidualnych. 37% zużywanego przez odbiorców indywidualnych gazu zużywana jest do celów grzewczych.

3.5 Sieć energetyczna

Obszar Gminy Limanowa obsługiwany jest przez Zakład Energetyczny w Limanowej. Energia elektryczna dostarczana jest z zewnątrz liniami wysokiego napięcia 110 kV od strony Krakowa i Nowego Sącza poprzez Główny Punkt Zasilania 110/15kV „Łososina”, zlokalizowany na terenie Miasta Limanowa, stanowiący główne źródło energii elektrycznej dla powiatu limanowskiego. GPZ „Łososina” zasilana jest liniami 110 kV, pracującymi w krajowym systemie sieci wysokich napięć. Gmina nie odczuwa braków energii elektrycznej. Po obszarze gminy energia rozprowadzana jest sieciami średnich napięć, stanowiącymi ważne powiązania z wojewódzkim systemem energetycznym.

Głównymi dostawcami surowców energetycznych i energii są zakład energetyczny ENION oraz gazownia. Ponadto istotną rolę w zaopatrzeniu energetycznym odgrywają składy paliw (węgiel, drewno). Uzupelnieniem w/w paliw jest energia elektryczna używana w urządzeniach do ogrzewania pomieszczeń oraz dwie siłownie wiatrowe w Rupniowie i Rybiu.

3.6 Dostęp do Internetu i łączność telekomunikacyjna

Gmina Limanowa należy do Strefy Numeracyjnej SN Nowy Sącz i Okręgu Telefonicznego OT Limanowa. OT Limanowa graniczy od wschodu z OT Nowy Sącz, od zachodu z OT Rabka, a od południa z OT Nowy Targ. Powiązanie ze światem zapewnia układ połączeń międzycentralowych za pomocą kabli światłowodowych na kierunku Rabka - Nowy Sącz oraz radiolinii analogowej Warszawa - Kraków - Gubałówka - Prehyba - Nowy Sącz. Podstawowe połączenie gminy ze światem zapewnia centrala cyfrowa zlokalizowana przy ul. Ks. Łazarskiego 9 w Limanowej, będąca centralą węzłową ruchu międzymiastowego - przychodzącego i wychodzącego dla wszystkich central zainstalowanych na terenie powiatu limanowskiego. Połączenia telefoniczne dla poszczególnych wsi Gminy Limanowa zapewnia centrala cyfrowa w Limanowej oraz koncentratory centrali cyfrowej w Męcinie, Pisarzowej, Starej Wsi, Starej Wsi-Woli, Łososinie Górnej i Nowym Rybiu.

22 kwietnia 2013 r. mieszkańcy Gminy Limanowa utracili możliwość łączności telewizyjnej poprzez odbiór sygnału analogowego. Jego miejsce zajął sygnał telewizji cyfrowej, który umożliwił odbieranie większej liczby kanałów, poprawił jakość przekazywanego obrazu i dźwięku oraz dał możliwość odbierania programów w wysokiej rozdzielczości (HD). Wyłączony został sygnał analogowy i włączony został sygnał cyfrowy z następujących nadajników: Rabka/Luboń Wielki, Szczawnica/g. Prehyba, Tarnów/g. Św. Marcina, Wrocław/Ślęza, Zakopane/Gubałówka, Gorlice/komin EC. Zwolnione częstotliwości będą wykorzystywane do rozwoju usług telekomunikacyjnych, w tym dostępu do internetu.

Teren Małopolski, w tym Gminy Limanowa objęty został zasięgiem naziemnej telewizji cyfrowej w ramach sieci multipleksu MUX1, MUX2, MUX3.

4. Sfera społeczna

4.1 Edukacja

Na terenie Gminy Limanowa funkcjonuje 8 szkół podstawowych i 7 zespołów szkół:

1. Zespół Szkół Nr 1 w Męcinie, obejmujący Szkołę Podstawową i Gimnazjum Publiczne,
2. Zespół Szkół w Mordarce, obejmujący Szkołę Podstawową i Gimnazjum Publiczne,
3. Zespół Szkół w Pasierbcu, obejmujący Szkołę Podstawową i Gimnazjum Publiczne,
4. Zespół Szkół w Pisarzowej, obejmujący Szkołę Podstawową i Gimnazjum Publiczne,
5. Zespół Szkół w Rupniowie, obejmujący Szkołę Podstawową i Gimnazjum Publiczne,
6. Zespół Szkół nr 1 w Starej Wsi, obejmujący Szkołę Podstawową i Gimnazjum Publiczne,
7. Zespół Szkół w Starej Wsi II, obejmujący Szkołę Podstawową i Gimnazjum Publiczne,
8. Szkoła Podstawowa w Kaninie,
9. Szkoła Podstawowa w Kłodnem,
10. Szkoła Podstawowa Nr 2 w Męcinie,
11. Szkoła Podstawowa w Młynnem,
12. Szkoła Podstawowa w Nowym Rybiu,
13. Szkoła Podstawowa Nr 1 w Siekierczynie,
14. Szkoła Podstawowa Nr 2 w Siekierczynie,
15. Szkoła Podstawowa w Wysokiem.

Sieć przedszkolna obejmuje oddziały zerowe przy każdej z 15 szkół jakie mieszczą się na terenie Gminy Limanowa Ponadto w Gminie funkcjonują Niepubliczna Szkoła Podstawowa w Starym Rybiu i Niepubliczna Szkoła Podstawowa w Kisielówce – obie prowadzone są przez stowarzyszenia.

W szkołach prowadzonych przez gminę pobiera naukę około 3000 uczniów w 160 oddziałach. Liczba dzieci w poszczególnych placówkach jest bardzo zróżnicowana.

Stan techniczny budynków oświatowych oraz urządzeń sportowo – rekreacyjnych uznać należy za dobry, co jest efektem stałych, znacznych nakładów finansowych czynionych od kilku lat na poprawę stanu technicznego i optymalizacji kosztów eksploatacji.

Gmina Limanowa posiada 6 przyszkolnych placów zabaw oraz 3 hale sportowe, w których uczące się dzieci i młodzież mogą odbywać zajęcia sportowo-gimnastyczne. Ponadto nieustannie podejmowane są działania mające na celu dalszą poprawę bazy lokalowej gminnej oświaty, a także doposażenie szkół w sprzęt i pomoce dydaktyczne.

4.2 Pomoc społeczna

Na obszarze Gminy Limanowa działa Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, który realizuje zadania własne gminy oraz zadania z zakresu administracji rządowej zlecone gminie na mocy przepisów ustawowych.

Skalę pomocy społecznej na terenie gminy można scharakteryzować za pomocą takich wielkości jak: liczba świadczeniobiorców, liczba rodzin objętych pomocą, liczba członków rodzin objętych pomocą, czy wreszcie wartość świadczeń.

W roku 2011 z pomocy GOPS w zakresie realizacji ustawy o pomocy społecznej korzystało 645 rodzin, 2770 osób, co stanowi około 11,4% osób zamieszkałych na terenie Gminy Limanowa.

Poniższa tabela prezentuje wybrane wielkość przyznanej przez GOPS pomocy mieszkańcom Gminy Limanowa w 2011 r. w zakresie ustawy o pomocy społecznej i ustawy o świadczeniach rodzinnych.

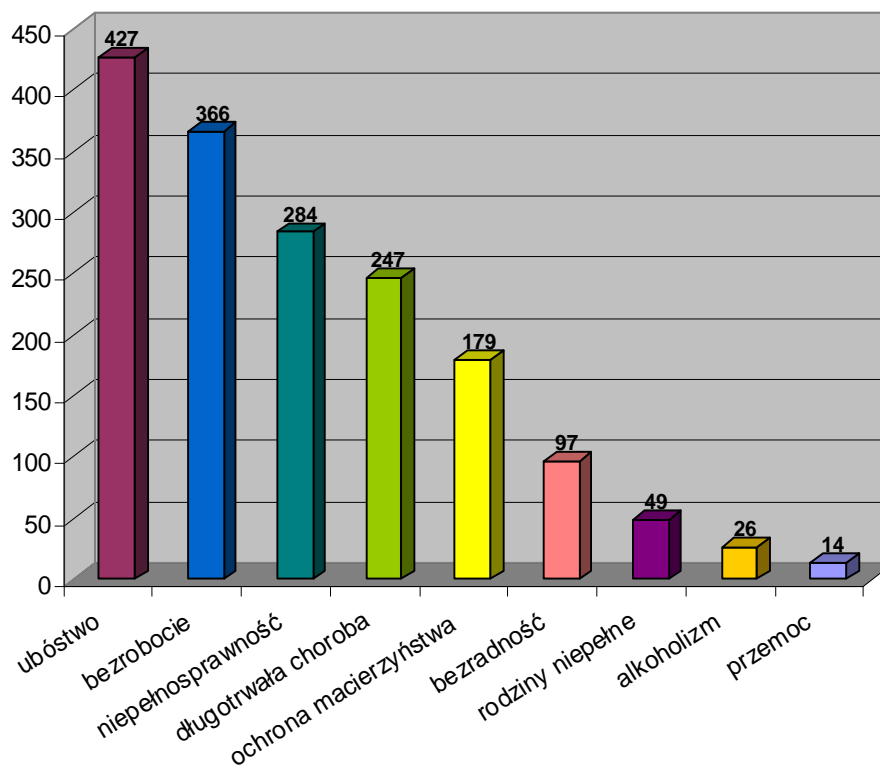
Tabela 8. Formy i wielkość przyznanej pomocy mieszkańcom gminy w 2011 r.

Formy przyznanej pomocy	Ilość przyznanych świadczeń	Ilość osób, którym przyznano świadczenia	Kwota pomocy (zł)
Zasiłki stałe	655	68	208 015,00
Zasiłki okresowe	801	211	328 769,00
Zasiłki celowe	416	288	151 920,00
Usługi opiekuńcze	8 938	14	79 608,00
Dożywianie dzieci w szkołach	117 788	890	337,11,00
Zasiłki rodzinne z dodatkami	71 783	4 001	7 094 654,00
Zasiłki pielęgnacyjne	7 949	728	1 216 197,00
Świadczenia pielęgnacyjne	2 307	231	1 186 659,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GOPS Limanowa

Główną przyczyną trudnej sytuacji rodzin korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej było bezrobocie oraz ubóstwo. Poniższy wykres obrazuje powody przyznania pomocy mieszkańcom gminy w 2011 r.

Wykres 2. Powody przyznania pomocy mieszkańcom gminy w 2011 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GOPS Limanowa

4.3 Opieka zdrowotna

Na terenie Gminy Limanowa znajdują się dwa Niepubliczne Zakłady Ośrodki Zdrowotnej w Męcynie i Nowym Rybiu.

NZOZ w Męcynie przyjmuje pacjentów z Męcyny, Kłodnego, Pisarzowej, z kolei NZOZ w Nowym Rybiu przyjmuje pacjentów z Nowego Rybia, Starego Rybia, Rupniowa.

Ponadto na terenie gminy zlokalizowane są indywidualne praktyki lekarskie oraz stomatologiczne.

Ze względu na małą liczbę ośrodków i brak specjalistycznej kadry mieszkańcy gminy są zmuszeni korzystać z usług ośrodków zdrowia w Mieście Limanowa.

Ponadto na terenie miasta zlokalizowany jest Szpital Powiatowy, z którego usług medycznych korzystają mieszkańcy całego Powiatu Limanowskiego.

Na terenie gminy znajduje się jedna apteka w ośrodku zdrowia w Męcynie.

4.4 Rynek pracy

Dane dotyczące sytuacji na rynku pracy w 2011 r. na terenie Powiatu Limanowskiego i Gminy Limanowa przedstawia tabela nr 9.

Tabela 9. Wybrane dane dotyczące rynku pracy w 2011 r.

WYBRANE DANE O RYNKU PRACY W 2011 R.		
	Powiat	Gmina
Pracujący ^a	15119	1138
Bezrobotni zarejestrowani.....	10135	2219
w tym kobiety w %.....	56,0	54,9
Udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w %.....	13,1	15,0
Udział zarejestrowanych bezrobotnych kobiet w wieku produkcyjnym w %.....	15,8	17,7

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; bez pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie

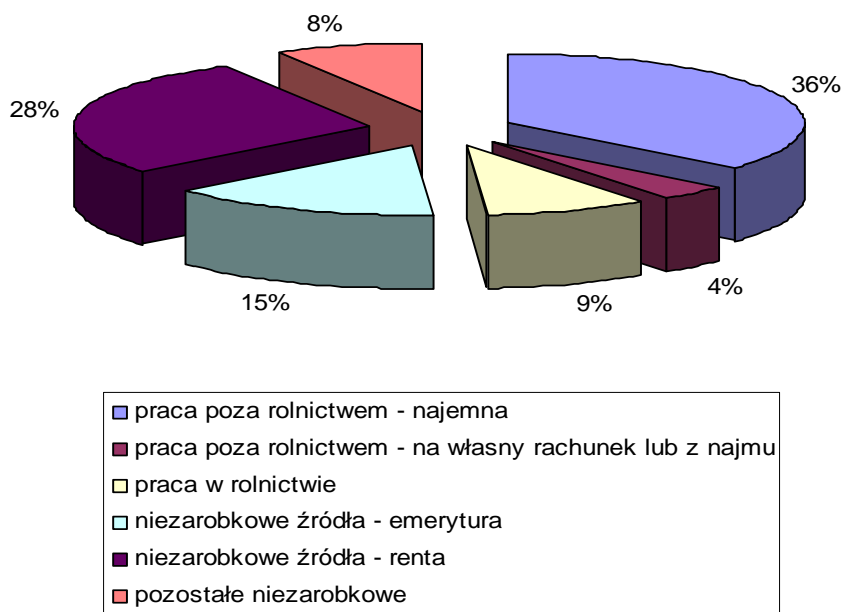
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych statystycznych - Statystyczne Vademecum Samorządowca 2012 r.

W 2011 r. populacja pracujących w Gminie Limanowa liczyła 1138 osoby. W grupie tej było 627 mężczyzn i 511 kobiet (dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób, bez pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie). Biorąc pod uwagę wiek to największą grupę wśród pracujących, stanowiły osoby w przedziale wiekowym 20 - 49 lat. Grupa ta dominowała zarówno w populacji pracujących mężczyzn, jak i kobiet. Struktura pracujących wg wykształcenia w gminie kształtuje się podobnie, jak w Małopolsce i całym kraju. Najliczniejszą grupę stanowiły osoby z wykształceniem zawodowym i średnim.

Na terenie gminy liczba ludności zatrudnionej poza rolnictwem jest duża, odsetek ten nie maleje. Wzrasta ilość ludności podejmującej własną działalność gospodarczą.

Analizując gospodarstwa domowe według głównych źródeł utrzymania, można stwierdzić że, głównym źródłem utrzymania gospodarstw domowych na terenie Gminy Limanowa jest praca, głównie najemna oraz niezarobkowe źródła utrzymania (emerytury, renty, zasiłki dla bezrobotnych, zasiłki z pomocy społecznej i inne). Niepokojące są dane dotyczące źródeł utrzymania gospodarstw domowych, ponad połowa (51%) wszystkich gospodarstw domowych utrzymuje się z niezarobkowych źródeł utrzymania, w tym z rent i emerytur 43%. 9 % gospodarstw domowych wykazywało, że podstawę utrzymania stanowią dochody z rolnictwa. Praca najemna stanowiła główne źródło dochodu dla 36 % gospodarstw domowych.

Wykres 3. Źródła utrzymania mieszkańców

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych statystycznych

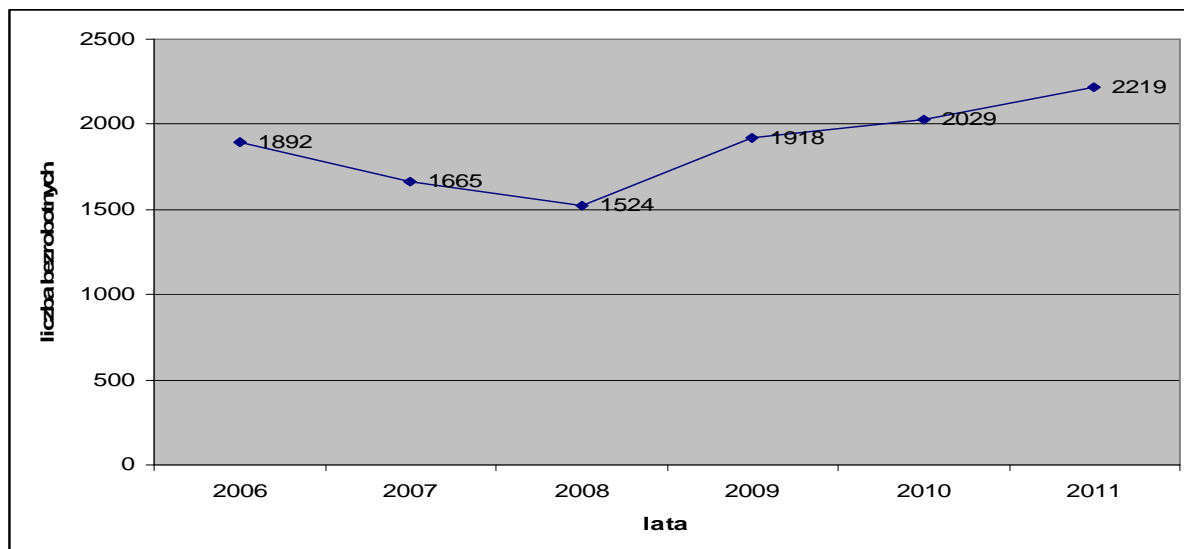
Jednym z najważniejszych problemów w Gminie Limanowa jest bardzo wysoka stopa bezrobocia. Mimo, że bezrobocie w Województwie Małopolskim należy do najniższych w całym kraju, to Gmina Limanowa i szerzej Powiat Limanowski mają relatywnie niekorzystne wskaźniki. Widać także, że poprawa na rynku pracy w powiecie limanowskim postępuje wolniej jak w kraju czy województwie.

W Gminie Limanowa na koniec grudnia 2011 r. zanotowano 2219 bezrobotnych, co stanowi ok. 10% ogółu mieszkańców oraz 15% ogółu ludności w wieku produkcyjnym. Wśród bezrobotnych przeważają kobiety, których zarejestrowano 1219 (52%) ogółu bezrobotnych, natomiast mężczyzn odnotowano 1000. Wśród bezrobotnych na terenie gminy najwięcej osób, bo 897 legitymuje się wykształceniem zasadniczym zawodowym, policealnym i średnim.

Pomimo dynamicznych zmian zachodzących w ostatnich latach w gospodarce wolnorynkowej liczba bezrobotnych w gminie wzrasta, co można zauważyć na wykresie nr 4.

Stopa bezrobocia w Powiecie Limanowskim w 2011 r. wynosiła 18,1% i była jedną z największych w województwie małopolskim. Jest to efektem jednoczesnego nakładania się na siebie kilku czynników, m.in. stosunkowo niskiego poziomu rozwoju gospodarczego na tle pozostałych powiatów oraz peryferyjnego położenia i słabej dostępności komunikacyjnej do najważniejszych ośrodków miejskich regionu, co znacznie utrudnia mieszkańcom podejmowanie pracy poza rynkiem lokalnym.

Wykres 4. Liczba bezrobotnych w Gminie Limanowa w latach 2006-2011

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych statystycznych

Szczególne trudności napotykają osoby, które starają się powrócić do pracy po okresie pozostawania bez pracy. W grupie tej przeważają kobiety. Trudności te wynikają zarówno z braku gotowości do podejmowania działań na rzecz własnej integracji zawodowej, jak również braku umiejętności w sferze poruszania się po rynku pracy i znajomości nowych procedur rekrutacji pracowników. Dezaktywizacja zawodowa przez dłuższy okres czasu powoduje dezaktualizację posiadanych kwalifikacji zawodowych, jak również uniemożliwia uzupełnienie kwalifikacji zawodowych zgodnie z wymaganiami rynku pracy.

Sytuacja na rynku pracy jest silnie powiązana z wykształceniem. Na terenie Gminy Limanowa najliczniejszą grupę stanowią osoby z wykształceniem podstawowym – ok. 36%. Relatywnie duża jest także grupa osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym, którzy wraz z osobami z wykształceniem policealnym i średnim stanowią ponad połowę lokalnej społeczności. W 2002 r. wykształceniem wyższym legitymowało się ok. 4% mieszkańców. Należy się spodziewać, że obecnie wykształcenie mieszkańców gminy jest wyższe, natomiast na jego analizę trzeba poczekać do opublikowania wyników ostatniego spisu powszechnego.

4.5 Poziom bezpieczeństwa

Poziom bezpieczeństwa na terenie Gminy Limanowa należy rozpatrywać w kilku aspektach, a mianowicie:

- a) bezpieczeństwo przeciwpożarowe,
- b) bezpieczeństwo przeciwpowodziowe,
- c) zagrożenia związane z przestępczością,
- d) zagrożenie biologiczne,
- e) zagrożenia związane z toksycznymi środkami przemysłowymi,
- f) zagrożenia od środków radiologicznych.

Ad. a) Bezpieczeństwo przeciwpożarowe

Zabezpieczenie gminy pod względem przeciwpożarowym można uznać za wystarczające. Na terenie gminy działa 8 jednostek ochotniczych straży pożarnych (w Męcynie, Pisarzowej, Kisielówce, Rupniowie, Nowym Rybiu, Siekierzynie, Starej Wsi i Wysokiem) a w Mieście Limanowa mieści się Państwowa Powiatowa Straż Pożarna, która swym działaniem obejmuje także teren gminy.

Odległość najdalej położonych miejscowości od siedziby PPSP nie przekracza 15 km.

Tabela 10. Statystyka KPPSP w latach 2010-2011

Požary	2010	2011
Małe	31	30
Średnie	6	2
Duże	0	0
Miejscowe zagrożenia i alarmy fałszywe		
Miejscowe zagrożenia	202	107
Alarmy fałszywe	5	2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Spraw Obywatelskich Urzędu Gminy Limanowa

Tabela 11. Wyposażenie ochotniczych straży pożarnych

OSP	Liczba osób	Samochód	Motopompy
Męcina	54	3	6
Pisarzowa	36	1	4
Kisielówka	27	1	1
Rupniów	17	1	3
Nowe Rybie	37	1	2
Siekierzyna	44	1	1
Stara Wieś	21	1	2
Wysokie	27	3	2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Spraw Obywatelskich Urzędu Gminy Limanowa

Ad. b) Bezpieczeństwo przeciwpowodziowe

Planem ewakuacji objęto mieszkańców Gminy Limanowa zamieszkujących część nadbrzeżnych terenów rzeki Łososiny, szczególnie narażonych na zalanie w przypadku wystąpienia katastrofalnych powodzi (także lokalnych) w jej górnym dorzeczu. Obszar taki znajduje się w obrębie miejscowości Walowa Góra, Łososina Górna i Młynne. Obszarów zalewowych nie wyznaczano w pozostałych miejscowościach gminy z uwagi na brak cieków mogących powodować szczególne zagrożenie powodziowe.

Pozostałe ciek wodne stanowią potoki górskie, których długość nie przekracza kilku km, a zlewnia – kilkunastu km². Ewentualne ich wezbrania mogą powodować nawet znaczne szkody w infrastrukturze, nie wyłączając podmycia i oberwania brzegów, lecz nie skutkują zalaniem terenów zabudowanych zlokalizowanych głównie na stokach. Ponadto, znaczny spadek tych potoków praktycznie uniemożliwia zaleganie wody powodziowej.

Wyznaczone obszary zalewowe mogą być narażone na czasowe, krótkotrwałe zalanie o przewidywanym okresie trwania do 1 doby. Czas ten warunkowany jest znacznymi możliwościami szybkiego spływu i odpływu wód powodziowych.

Na terenie Gminy Limanowa wyznaczono dwa niewielkie i odrębne obszary, posiadające cechy topograficzne sprzyjające i umożliwiające wystąpieniu zalania podczas wezbrań powodziowych. Oznaczono je jako obszar „A” i obszar „B”.

Obszar „A”

Obszar ten stanowi naturalne rozszerzenie doliny rzeki Łososiny, w odległości ok. 0,5 km od granicy Gminy Tymbark oraz poniżej przewężenia koryta rzeczno na styku z torowiskiem kolejowym linii Chabówka-Nowy Sącz i korpusem drogi powiatowej Limanowa-Tarnawa, biegnącej w kierunku Krakowa. Woda powodziowa wypływająca z tego przewężenia posiadającego znaczny spadek koryta rzeczno, może rozlewać się na położonym poniżej zabudowanym, płaskim terenie. Dodatkowo, rozlewanie się wody powodziowej jest potęgowane przez konstrukcje mostu żelbetowego, stanowiącego dojazd do osiedla „Za Rzeką” w miejscowości Walowa Góra. W przypadku – gdy wezbrana woda osiągnie poziom płyty mostu, a naniesione gałęzie i konary drzew, osadzone na filarze mostu zmniejsza światło przepływu, konstrukcja mostu górująca nad okolicznym terenem – rozdziela częściowy nurt rzeki na obydwie brzegi, w tym na drogę powiatową, która staje się nieprzejezdna, oraz na zabudowany teren.

Obszar „B”

Obszar zagrożony zalaniem – to kolejne naturalne rozszerzenie doliny rzeki Łososiny, zlokalizowane około 0,5 km poniżej mostu drogowego drogi gminnej Limanowa – Walowa Góra - Pasierbiec, obejmujące część miejscowości Łososina Górna i Młynne, osiedle zwane „Za Rzeką”, położone na lewym brzegu rzeki. Prawy, nieco wyżej położony brzeg, należy administracyjnie do Miasta Limanowa.

W celu ochrony tego terenu przed zalewaniem woda powodziowa, został wybudowany wał przeciwpowodziowy, długości około 400 metrów. Wał ten przebiega początkowo poprzecznie od pobliskiego stromego zbocza górskiego do koryta rzeki, a następnie wzdłuż lewego brzegu rzeki. Wał ten wybudowany został

STRATEGIA ROZWOJU GMINY LIMANOWA

około połowy XX wieku (w Urzędzie Gminy Limanowa brak jest dokumentacji dotyczącej jego budowy), wówczas gdy koryto rzeczne na tym odcinku było zdecydowanie płytsze niż obecnie.

Dochodziło wówczas zapewne do zalewania gruntów uprawnych i kilku zabudowań zlokalizowanych na płaskim dnie doliny. Jednakże w okresie ostatnich dziesięcioleci doszło do tak znacznej erozji dennej tego odcinka rzeki, poziom dna uległ obniżeniu nawet do 4 metrów. W efekcie woda powodziowa mieści się obecnie w korycie rzeczonym, nie występując praktycznie poza nie. Nawet podczas tzw. „powodzi stulecia” w roku 1997 nie doszło do stanowiącego realne zagrożenie wystąpienia rzeki z brzegów na tym odcinku. Istotne znaczenie ma tutaj znaczny spadek dna, co umożliwia szybki spływ fali powodziowej, bez zalewania terenów nadbrzeżnych. W razie wystąpienia wyjątkowo katastrofalnych wezbrań rzeki Łososiny – niespotykanych w obecnej sytuacji hydrologicznej terenu – może dojść do przelania się fali powodziowej przez koronę wału i zalania zagrożonego terenu.

W razie zaistnienia zagrożenia powodziowego i wystąpienia potrzeby ewakuacji ludności zamieszkującej te tereny, ewakuacja ta może zostać przeprowadzona do budynku Szkoły Podstawowej w Młynnem, przy wykorzystaniu odcinka drogi gminnej Limanowa - Młynne - Pasierbiec, oraz odcinka drogi wojewódzkiej Limanowa-Bochnia, przebiegającej przez miejscowość Młynne, obok budynku szkolnego.

Ewakuowana ludność znajdzie czasowe schronienie i ewentualne wyżywienie w oparciu o zaplecze socjalne szkoły. Ewakuacja inwentarza żywego może się odbyć do wyżej położonych, sąsiednich nieruchomości i gospodarstw rolnych. Z uwagi na niski poziom fali powodziowej na tym terenie i krótki czas ewentualnego zalania, możliwy jest szybki powrót ewakuowanych osób do własnych zabudowań.

Ad. c) Zagrożenia związane z przestępczością

Gmina znajduje się w rewirze działania Powiatowej Komendy Policji w Limanowej. Rewir ten obejmuje 3 jednostki samorządu terytorialnego: Gminę Limanowa, Miasto Limanowa i Gmina Laskowa. KPP jest usytuowana centralnie w Mieście Limanowa, odległość do najdalej położonych miejscowości gminy nie przekracza 15 km. Zgodnie ze statystykami Policji gmina nie odbiega poziomem bezpieczeństwa związanym z zagrożeniami przestępczością od gmin wiejskich w tym rejonie.

Ad. d) Zagrożenie biologiczne

Na terenie Gminy Limanowa nie występują szczególne rodzaje i obszary zagrożeń epidemicznych, nie mniej jednak w przypadku wystąpienia klęsk żywiołowych (powódź, huragan), istotne znaczenie dla uniknięcia ewentualnych zagrożeń w tym zakresie jest zapewnienie ludności awaryjnych źródeł wody zdatnej do picia i na potrzeby gospodarcze.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY LIMANOWA

Przy braku bowiem wystarczających ilości źródeł awaryjnego zaopatrzenia ludności w wodę, może dojść do realnego zagrożenia epidemicznego w postaci zbiorowych zatruc pokarmowych wywołanych chorobami brudnych ąk, aż do wystąpienia chorób, których zwalczanie regulują międzynarodowe przepisy zdrowotne (sepsa, gruźlica).

Ad. e) Zagrożenia związane z toksycznymi środkami przemysłowymi

Na terenie Gminy Limanowa zagrożenie toksycznymi środkami przemysłowymi jest minimalne. Jedyne niebezpieczeństwa w tym zakresie to znajdujące się dwie niewielkie stacje paliw:

Tabela 12. Wykaz stacji paliw na terenie gminy

Lp.	Nazwa podmiotu	Miejscowość	Nr posesji	Liczba zbiorników	Pojemność
1	FHU Stacja Paliw Smoleń Jerzy Wójtowicz Wiesław Sp.j.	Męcina	22	6	42
2	PUH "KUZMA" s.c. Kuźma Krystyna, Kuźma Stanisław STACJA PALIW	Wysokie	175	3	112

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Limanowa

Ponadto przez gminę przebiega droga krajowa Nowy Sącz – Limanowa, po której odbywa się przewóz TSP.

Ad. f) Zagrożenia od środków radiologicznych

Zagrożenie radiologiczne Gminy Limanowa istnieje w przypadku ewentualnej awarii elektrowni jądrowej w Jasnych Bochunicach (Słowacja), oddalonej od południowej granicy gminy o około 140 km.

W przypadku awarii jednego lub kilku reaktorów jądrowych w elektrowni jądrowej Jasne Bochunice, gmina w zależności od warunków meteorologicznych może znaleźć się w strefie "M" zagrożenia promieniotwórczego, w której moc dawki na śladzie obłoku wynosić może od 0,005 – 0,05 cGy/h.

4.6 Aktywność społeczna

Na terenie Gminy Limanowa działają liczne organizacje pozarządowe. Organizacje te zajmują się bardzo różnymi przedsięwzięciami zaspokajając szeroki wachlarz potrzeb mieszkańców. Są wśród nich straże pożarne, organizacje kulturalne, kluby sportowe, stowarzyszenia. Urząd Gminy w Limanowej oraz Organizacje Pozarządowe ściśle współpracują przy realizacji zadań pożytku publicznego. Do wyróżniających się podmiotów można zaliczyć m.in:

- 1) Ochotnicze Straże Pożarne w Męcynie, Pisarzowej, Siekierzynie, Starej Wsi, Kisielówce, Nowym Rybiu, Rupniowie, Wysokiem oraz Łososinie Górnej, która siedzibę ma na terenie miejskim, a swoim zasięgiem obejmuje część gminy;
- 2) 7 Ludowych Klubów Sportowych, 3 Uczniowskie Kluby Sportowe, 1 Klub Sportowy i 1 Katolicki Klub Sportowy: LKS „Olimpia” Pisarzowa (piłka nożna, piłka siatkowa), LKS Mordarka (piłka nożna), LKS Rupniów (piłka nożna), LKS „Słomka” Siekierzyna (piłka nożna), LKS „Starówka” Stara Wieś (piłka nożna), LKS „Wierchy” Pasierbiec (piłka nożna), LKS „Smolnik” Męcina (lekkoatletyka, tenis stołowy), UKS „Partia” Młynne (biegi na orientację) UKS Kłodne (biegi narciarskie), UKS „Gumisie” w Starej Wsi (unihokej, pływanie), KS „Limanowa-swim” (pływanie) oraz Katolicki Klub Sportowy „Florian” Koszary;
- 3) 4 zespoły regionalne - Regionalny Zespół Pieśni i Tańca „Pisarzowianie” z Pisarzowej, Zespół Regionalny „Spod Kicek” z Mordarki, Zespół Regionalny „Mali Męcinianie” z Męciny oraz „Pasierbiocki” z Pasierbca;
- 4) 18 kół gospodyń wiejskich.

5. Sfera gospodarcza

5.1 Charakterystyka podmiotów lokalnej gospodarki

Na terenie Gminy Limanowa głównym pracodawcą jest sektor prywatny – 97,7%, natomiast sektor publiczny stanowi jedynie 2,3%. Spośród sektora prywatnego osoby fizyczne stanowią 93% podmiotów gospodarczych, resztę stanowią spółki i spółdzielnie. Wynika z tego, iż tylko rozwój sektora prywatnego przyczyni się do zmniejszenia bezrobocia i trwałego wzrostu gospodarczego.

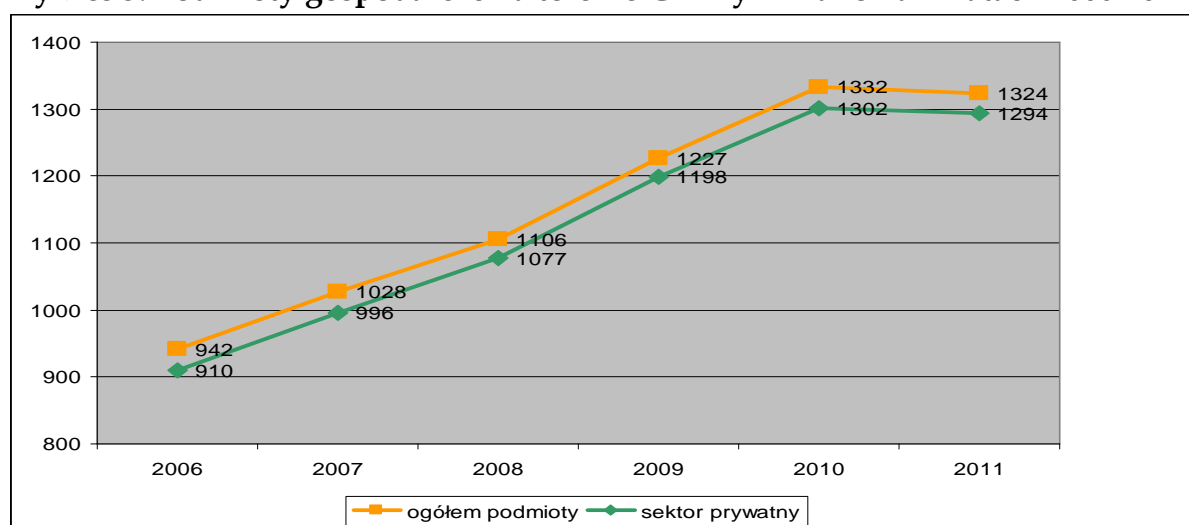
Tabela 13. Podmioty gospodarki narodowej wg sektorów własności i wybranych szczególnych form prawnych

Nazwa jst	ogółem	Sektor		Ogółem w tym			
		publiczny	prywatny	spółki		spółdzielnie	osoby fizyczne
				handlowe	cywilne		
Powiat Limanowski	8622	348	8274	174	313	36	7213
Gmina Limanowa	1324	30	1294	14	20	32	1199

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych statystycznych

W latach 2006 - 2011 w Gminie Limanowa obserwowany jest wzrost liczby podmiotów gospodarczych z 942 w 2006 r. do 1324 w roku 2011, co szczegółowo prezentuje wykres nr 5. Występujący trend jest odzwierciedleniem zmian występujących w przypadku liczby osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą - to właśnie te podmioty są najliczniejszą grupą wśród podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w REGON.

Wykres 5. Podmioty gospodarcze na terenie Gminy Limanowa w latach 2006-2011.

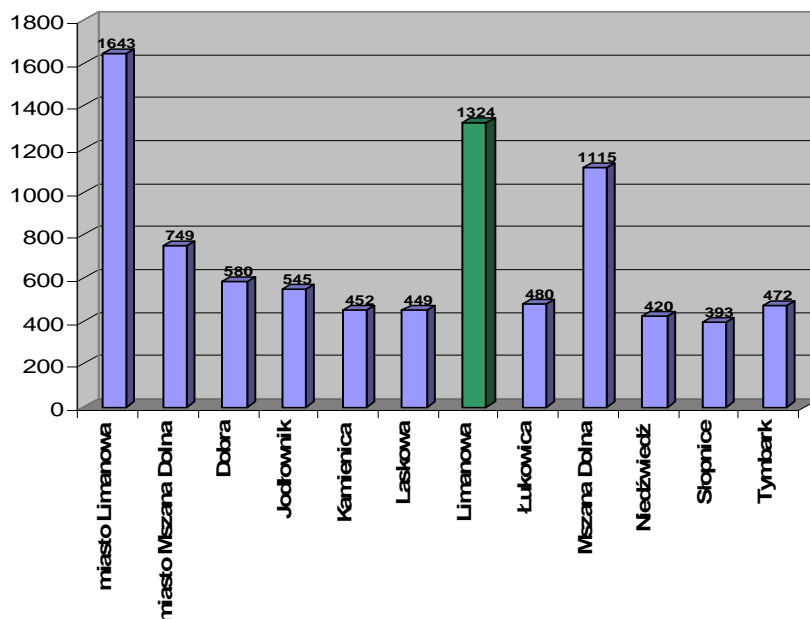

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych statystycznych

STRATEGIA ROZWOJU GMINY LIMANOWA

Z analizy danych statystycznych dla gmin powiatu limanowskiego wynika, że najwięcej podmiotów gospodarczych w 2011 r. zarejestrowanych było w Mieście Limanowa (1643) oraz w Gminie Limanowa (1324). Nieco mniejszą wartość osiągnęła Gmina Mszana Dolna (1115) oraz Miasto Mszana Dolna (749). W pozostałych gminach powiatu limanowskiego zarejestrowanych jest od 390 - 750 podmiotów gospodarczych, co szczegółowo prezentuje wykres nr 6.

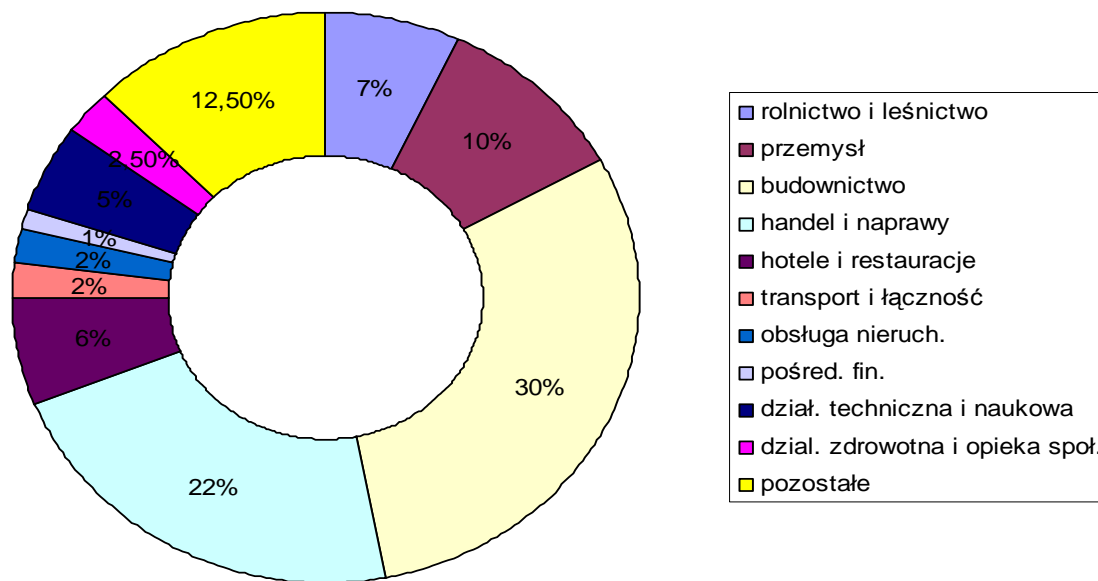
Wykres 6. Podmioty gospodarcze w gminach powiatu limanowskiego w 2011 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych statystycznych

Dokonując analizy branż występujących na terenie gminy można zauważyć, że najwyższy udział mają podmioty gospodarcze zajmujące się handlem hurtowym i detalicznym, naprawą pojazdów samochodowych i artykułów użytku osobistego i domowego oraz budownictwem. Znaczący udział mają również podmioty w zakresie przetwórstwa przemysłowego, rolnictwa, działalności technicznej i naukowej oraz działalności restauracji i hoteli. Marginalny udział mają podmioty występujące w sekcji transportu i łączności, obsługi nieruchomości i pośrednictwa finansowego, co prezentuje wykres nr 7.

Wykres 7. Podmioty według sekcji PKD w 2011 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych statystycznych

5.2 Formy wsparcia dla inwestorów

Niezwykle istotną sprawą dla rozwoju gminy jest stworzenie mechanizmów umożliwiających tworzenie pozarolniczej działalności gospodarczej. Jednak obciążenie finansowe (szczególnie ZUS) i brak zasobów kapitałowych uniemożliwiają rozwój tego rodzaju przedsięwzięć.

Starostwo Powiatowe w Limanowej wystąpiło z inicjatywą stworzenia w Limanowej **Specjalnej Strefy Ekonomicznej**, która ułatwia prowadzenie działalności gospodarczej oraz ma zachęcać potencjalnych inwestorów do podjęcia na terenie powiatu innowacyjnej działalności.

W efekcie Rada Powiatu Limanowskiego podjęła uchwałę w sprawie ustanowienia podstrefy specjalnej strefy ekonomicznej pod nazwą „**Krakowski Park Technologiczny**” na terenie Miasta Limanowa. Łączna powierzchnia działek, w ramach której utworzono specjalną strefę ekonomiczną na terenie Miasta Limanowa wynosi ponad 8 hektarów.

Specjalna strefa ekonomiczna przewiduje wiele form wsparcia dla przedsiębiorców z sektora małych i średnich przedsiębiorstw, jak również i dużych firm. W ofercie krakowskiej specjalnej strefy ekonomicznej znajduje się między innymi:

- pakiet pomocy publicznej - zwolnienia z płacenia podatku dochodowego CIT lub PIT w wysokości zależnej od wielkości przedsiębiorstwa, wysokości poniesionych nakładów inwestycyjnych i tworzonych miejsc pracy,
- kompleksowa obsługa inwestorów,

STRATEGIA ROZWOJU GMINY LIMANOWA

- tereny pod inwestycje,
- powierzchnie biurowe do wynajęcia,
- szkolenia z zakresu pozyskiwania funduszy na działalność gospodarczą,
- szkolenia z zakresu prowadzenia działalności na obszarze specjalnej strefy ekonomicznej.

Formami wsparcia mającymi na celu rozwój małej i średniej przedsiębiorczości na terenie Powiatu Limanowskiego są **jednorazowe środki na rozpoczęcie działalności gospodarczej**. Jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej (tzw. dotacje) to instrument rynku pracy skierowany do osób bezrobotnych zainteresowanych rozpoczęciem własnej działalności gospodarczej.

Przedsiębiorcy działający na terenie Województwa Małopolskiego mają możliwości dofinansowania projektów inwestycyjnych z funduszy unijnych, które przewidują wsparcie finansowe dla sektora mikro, małych i średnich przedsiębiorstw w formie dotowania inwestycji. Dotacje dla małopolskich firm mają na celu pobudzenie badań, innowacji i przedsiębiorczości MŚP oraz przezwycięzenie barier rozwojowych.

Głównym celem dofinansowania z funduszy UE jest stworzenie silnego i konkurencyjnego sektora MŚP, poprzez bezpośrednią pomoc finansową oraz zapewnienie alternatywnych, poza bankowych źródeł finansowania działalności przedsiębiorstw. Ponadto istotnym czynnikiem wspierającym rozwój przedsiębiorstw są silne i sprawnie działające instytucje otoczenia biznesu.

CZĘŚĆ III

ANALIZA SWOT

W oparciu o ustalenia diagnozy sytuacji społecznej w Gminie Limanowa przeprowadzono analizę strategiczną przy użyciu metody SWOT. Analiza SWOT stanowi jedną z najpopularniejszych metod diagnozy sytuacji, w jakiej znajduje się wspólnota samorządowa. Służy porządkowaniu i segregacji informacji, dzięki czemu stanowi użyteczną pomoc przy dokonywaniu oceny zasobów i otoczenia danej jednostki samorządu terytorialnego, ułatwia też identyfikację problemów i określenie priorytetów rozwoju.

Nazwa tej techniki pochodzi od pierwszych liter angielskich słów:

S	- Strengths	- Silne strony, atuty	ZASOBY GMINY
W	- Weaknesses	- Wady, słabości, słabe strony	ZASOBY GMINY
O	- Opportunities	- Okazje, możliwości, Szanse	OTOCZENIE
T	- Threats	- Trudności, zagrożenia	OTOCZENIE

Silne i słabe strony traktowane są jako czynniki wewnętrzne, na które społeczność lokalna ma wpływ, natomiast szanse i zagrożenia jako czynniki zewnętrzne – umiejscowione w bliższym i dalszym otoczeniu jednostki.

Tabela 14. Analiza SWOT Gminy Limanowa

SILNE STRONY	SŁABE STRONY
Środowisko przyrodnicze i zagospodarowanie przestrzenne	
Rozbudowa budownictwa indywidualnego	Brak ładu przestrzennego w zagospodarowaniu przestrzennym
Bogate i zróżnicowane walory krajobrazowe – rzeźna terenu, szata leśna sprzyjające rozwojowi turystyki (wypoczynkowej, krajoznawczej, historycznej, pielgrzymkowej)	Nieuregulowany stan prawny nieruchomości
Czyste środowisko przyrodnicze – niski stopień zanieczyszczeń wód i powietrza	Niekorzystne warunki przyrodniczo – glebowe
Rolniczy charakter gminy sprzyjający rozwojowi rolnictwa, hodowli zwierząt gospodarskich	

STRATEGIA ROZWOJU GMINY LIMANOWA

Sąsiedztwo aglomeracji krakowskiej	
Turystyka i kultura	
Szlaki piesze i turystyczne	Zła infrastruktura szlaków turystycznych i ścieżek
Potencjał dla rozwoju sportu i rekreacji - dostępna infrastruktura sportowa (stadiony, hale sportowe, boiska), aktywne organizacje - kluby sportowe	Niewystarczający rozwój infrastruktury i bazy rekreacyjnej tj. parkingi, korty, place zabaw, ścieżki zdrowia, ścieżki rowerowe, punkty widokowe, miejsca kampingowe i biwakowe
Turystyka sakralna - zabytkowe obiekty sakralne i miejsca pamięci narodowej	Słabo rozwinięta, o niskim standardzie baza turystyczna, baza noclegowa i gastronomiczna,
Zabytkowe obiekty sakralne	Brak wykształconego produktu turystycznego
Imprezy kulturalne promujące region	Niedostateczna informacja i promocja (zaplecze hotelarsko-gastronomiczne, lokalne inicjatywy, walory przyrodnicze gminy)
Kultywowanie tradycji historycznych	Brak wystarczającej informacji turystycznej, głównie oznakowania tras, obiektów do zwiedzania, osiedli, przystanków
Działalność kół gospodyń wiejskich	Brak skoordynowanego systemu współdziałania gospodarstw agroturystycznych
	Edukacja młodzieży w zakresie kultury, tradycji i zawodów zanikających
	Brak zrzeszenia Kół Gospodyń Wiejskich
Infrastruktura techniczna	
Dobrze rozwinięta infrastruktura gazowa i telekomunikacyjna	Niedostateczna dostępność komunikacyjna do większych miast
Gęsta sieć dróg lokalnych	Awaryjność sieci energetycznych
	Brak planu zaopatrzenia w ciepło i energię
	Chaos organizacyjny w uzupełnianiu lokalnej sieci bezprzewodowej komunikacji WLAN
	Braki w dostępie do wody pitnej, niskie stany wód gruntowych
	Niski stopień skanalizowania gminy, związany z rozproszoną zabudową
	Niewystarczający rozwój sieci wodociągowej i kanalizacyjnej
	Trudności w odbiorze odpadów komunalnych, brak segregacji odpadów
	Brak wykorzystywania odnawialnych

STRATEGIA ROZWOJU GMINY LIMANOWA

	źródeł energetycznych w postaci produkcji biomasy i zastosowania ogniwa fotowoltaniczne
	Brak transportu kolejowego
Sfera społeczna	
Dobra baza dydaktyczna w szkołach i infrastruktura wspomagająca (place zabaw, boiska sportowe),	Brak mieszkań komunalnych i socjalnych
Dostępność uczniów do wielorakich form wsparcia, pomoc dla uczniów - dopłata do dożywiania, wyprawka szkolna, kolonie, półkolonie	Wysoki poziom bezrobocia
Dobrze przygotowana kadra nauczycielska	Brak stabilizacji społecznej, patologie społeczne, wzrost uzależnień
Nauka w szkole w systemie jednozmianowym	Zróżnicowany poziom wykształcenia (niższy w północno wschodniej części gminy)
Funkcjonowanie w szkołach stołówek szkolnych	Zróżnicowana świadomość społeczna w zakresie dalszej edukacji, brak perspektyw dla młodzieży z wykształceniem policealnym
Dobre wyniki egzaminów zewnętrznych	Wzrost dysfunkcji wychowawczych i przestępczości
Pracowitość, operatywność, zaradność mieszkańców	Wykluczenie cyfrowe zwłaszcza wśród starszych
Współpraca międzygminna z zaprzyjaźnionymi gminami i stowarzyszeniami	Migracja zarobkowa
Realizacja projektów w zakresie wymiany międzynarodowej uczniów	Rozległa i nieekonomiczna sieć szkół na terenie Gminy Limanowa
	Brak przedszkoli na terenie Gminy Limanowa
	Wzrost etatów nauczycielskich pomimo zmniejszania się liczby uczniów
	Niski poziom uczestnictwa w edukacji przedszkolnej dzieci 2 - 5 lat
	Brak realizacji programów zdrowotnych
	Brak ofert edukacyjnej i zawodowej dla mieszkańców 50+
Sfera gospodarcza	
Duża liczba mikro i małych firm	Brak przemysłu i firm produkcyjnych
Aktywność gospodarcza społeczeństwa	Brak stref ekonomicznych, stref aktywności gospodarczej i terenów do ich utworzenia, przeznaczonych pod rozwój funkcji gospodarczych, zakładów
Rodzinne gospodarstwa rolne	Brak wsparcia ze strony samorządów

STRATEGIA ROZWOJU GMINY LIMANOWA

	w stosunku do przedsiębiorców
Duża liczba gospodarstw ekologicznych	Brak rynków zbytu produktów rolnych – spółdzielni, grup producenckich
Aktywność społeczna w aplikowaniu o środki z UE	Niska rentowność gospodarstw rolnych
	Brak partnerstwa publiczno – prywatnego
	Niedostateczny kapitał własny gminy
SZANSE	ZAGROŻENIA
Tereny korzystne dla aktywnych form wypoczynku – możliwość rozwinięcia infrastruktury dla rozwoju turystyki pieszej, rowerowej, konnej, narciarstwa biegowego i zjazdowego	Niedocenie znaczenia turystyki dla rozwoju gminy
Moda na turystykę weekendową i aktywne spędzanie wolnego czasu oraz zdrowego stylu życia, moda na wypoczynek na terenach wiejskich oddalonych od dużych miast	Konkurencja w ofercie turystycznej i rekreacyjnej ze strony sąsiednich gmin
Dostępność funduszy unijnych na tworzenie miejsc pracy np. na tworzenie i rozwój gospodarstw agroturystycznych	Brak przepisów umożliwiających wsparcie dla zespołów ludowych i regionalnych
Promowanie produktów regionalnych przez Koła Gospodyń Wiejskich i Lokalne Grupy Działania (własne marki)	Brak realizacji i kompleksowych rozwiązań w zakresie ochrony przeciwpowodziowej, osuwiskowej, radiologicznej
Poprawa oznakowania szlaków turystycznych, osiedli, gospodarstw agroturystycznych, kościołów, zabytków	Eurosieroctwo i patologie wśród dzieci i młodzieży
Poprawa gospodarki leśnej w terenie, uzupełnienie zalesienia	Brak stabilności przepisów o szkolnictwie
Promocja i pozyskanie środków na budowę przydomowych oczyszczalni ścieków	Wysoki poziom bezrobocia i niskie dochody rodzin – brak mobilizacji ze strony rodziny
Budowa małych zbiorników retencyjnych na rzekach i potokach	Brak równowagi finansowej w budżecie gminy
Wykorzystanie nowych technologii energetycznych bazujących na odnawialnych źródłach energii	Zbyt zawile procedury przy realizacji projektów
Uświadomienie mieszkańców w zakresie segregacji odpadów komunalnych	Brak istotnego wzrostu nakładów na edukację z budżetu państwa
Wspólne rozwiązywanie problemów szkoły przez nauczycieli, uczniów,	Sezonowość w działalności mikro, małych i średnich firm

STRATEGIA ROZWOJU GMINY LIMANOWA

rodziców i jednostki współpracujące	
Ścisła współpraca szkoły ze środowiskiem	Ograniczona możliwość rozwoju przemysłu z uwagi na brak dostępu do surowców i ograniczony rynek zbytu
Poprawa dostępności edukacji przedszkolnej	Brak zorganizowanego obrotu produktów rolnych
Dotacje na uruchomienie działalności gospodarczej	Przepisy ograniczające rozwój w rolnictwie
Możliwość przebranżowienia mieszkańców w zawodzie	

Źródło; Opracowanie własne

CZĘŚĆ IV

WIZJA I MISJA GMINY LIMANOWA

Wizja rozwoju Gminy Limanowa stanowi opis pożądanego w perspektywie realizacji Strategii stanu rzeczywistości gminy za kilka lat. Ukierunkowana jest prognostycznie, określa cel, do jakiego zmierza gmina, wskazuje generalny kierunek jej rozwoju.

Określony zapis wizji przewiduje stworzenie warunków do trwałego rozwoju gospodarczego i społecznego gminy. Zrealizowanie założeń wizji rozwoju przełoży się na wzrost poziomu atrakcyjności gminy pod względem jakości życia przy zachowaniu walorów środowiska przyrodniczego i kulturowego, podniesienie rangi gminy w zakresie usług turystycznych w oparciu o położenie przyrodniczo – geograficzne, rozwoju funkcji „przemysłów czasu wolnego” oraz lokowania działalności gospodarczych – głównie turystycznych.

Wizja rozwoju Gminy Limanowa:

Gmina Limanowa atrakcyjna turystycznie, czysta ekologicznie, zasobna ekonomicznie dzięki: bogatemu dziedzictwu kulturowemu, zmodernizowanej infrastrukturze technicznej, turystyce, wykształconym i przedsiębiorczym mieszkańcom - przyjazna dla mieszkańców, inwestorów i gości. Otwarta na nowe technologie proekologiczne oraz wszechstronny i zrównoważony rozwój.

Sposobem urzeczywistnienia zakładanej wizji jest natomiast misja, będąca nadrzędnym celem funkcjonowania wspólnoty samorządowej. Misja rozwoju gminy wskazuje na cel nadrzędny, do którego należy dążyć realizując poszczególne elementy strategii. Określa ona nade wszystko rolę władz w procesie rozwoju, ma także integrować, motywować i rozbudzać aspiracje całej społeczności lokalnej. Stanowi jasny przekaz dla turystów i gości, odwiedzających gminę. Zawiera w sobie podstawowe wartości, na których zamierzają koncentrować swoje działania decydenci i mieszkańcy gminy.

Misja Gminy Limanowa:

Tworzenie warunków zrównoważonego rozwoju Gminy Limanowa z poszanowaniem środowiska naturalnego, w celu poprawy poziomu życia mieszkańców i turystów odwiedzających gminę poprzez wykorzystania potencjału przyrodniczo - kulturowego, gospodarczego i aktywności mieszkańców.

OBSZARY STRATEGICZNE

W strategii wyróżnia się następującą hierarchię celów:

- **misja strategii** stanowi cel nadrzędny, do którego dąży gmina projektując działania rozwojowe,
- **cele strategiczne**, wskazujące najważniejsze obszary, których wsparcie jest konieczne dla przyśpieszenia rozwoju gminy,
- **cele operacyjne**, które uszczegółwiają cele strategiczne i zawierają propozycje kierunków działań, koniecznych dla osiągnięcia poszczególnych celów operacyjnych.

W ramach każdego obszaru strategicznego został określony cel strategiczny, wskazujący na generalny kierunek postępowania w realizacji założonej wizji i misji gminy. Cele strategiczne w ramach poszczególnych obszarów urzeczywistniane będą poprzez wyodrębnione cele operacyjne, zawierające propozycje zadań i projektów, które przyczyniać się będą do osiągnięcia celów szczegółowych, które traktować należy jako pewną propozycję – otwartą listę przedsięwzięć w danym zakresie, określającą ogólne ramy koncentracji aktywności programowej, finansowej i organizacyjnej wspólnoty gminy w perspektywie długofalowej.

Działania gminy ukierunkowane na osiągnięcie tak ambitnie sformułowanej wizji docelowej koncentrować się będą na **TRZECH STRATEGICZNYCH OBSZARACH DZIAŁANIA:**

- I. DZIEDZICTWO KULTUROWE I OFERTA CZASU WOLNEGO**
- II. GOSPODARKA LOKALNA**
- III. JAKOŚĆ ŻYCIA I KAPITAŁ LUDZKI**

Schemat Strategii postępowania wraz z listą kluczowych kierunków działań przedstawiony jest poniżej.

OBSZARY STRATEGICZNE

DZIEDZICTWO KULTUROWE I OFERTA CZASU WOLNEGO

Cel strategiczny I
Wzrost atrakcyjności Gminy Limanowa poprzez rozwój oferty czasu wolnego, wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego i potencjału dziedzictwa kulturowego

Rozwój bazy sportowo – rekreacyjnej i turystycznej

Tworzenie warunków do rozwoju sportów letnich i zimowych

Rozwój kierunków turystyki i komplementarnych dziedzin życia społeczno - gospodarczego

Wzrost poziomu świadczonych usług

Kultywowanie tradycji dziedzictwa kulturowego

Promocja

GOSPODARKA LOKALNA

Cel strategiczny II
Wspieranie przedsiębiorczości i aktywności gospodarczej

Wspieranie rozwoju lokalnych przedsiębiorstw i tworzenie nowych miejsc pracy, zwłaszcza dla osób do 30 r.ż i po 50 r.ż.

Wzrost potencjału ekonomicznego gospodarstw rolnych i wspieranie pozarolniczych form działalności gospodarczej

Wspieranie powstawania nowych oraz tworzenie sprzyjających warunków dla rozwoju już istniejących podmiotów gospodarczych w oparciu o walory turystyczne gminy

Zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej gminy

JAKOŚĆ ŻYCIA I KAPITAŁ LUDZKI

Cel strategiczny III
Wzrost atrakcyjności gminy jako miejsca do mieszkania, pracy i wypoczynku

Budowanie partnerstwa na rzecz rozwiązywania problemów społecznych

Profesjonalizacja podmiotów polityki społecznej

Tworzenie warunków do poprawy jakości życia osób i rodzin zagrożonych marginalizacją

Rozwój systemu zarządzania i ostrzegania kryzysowego

Poprawa bezpieczeństwa osobistego obywateli

Poprawa obsługi obywateli w urzędzie gminy

Rozwój umiejętności i kompetencji kadry urzędu gminy

Budowa i bieżące utrzymanie infrastruktury drogowej

Ochrona i poprawa środowiska naturalnego na terenie gminy

Poprawa jakości zagospodarowania przestrzennego gminy

Cel strategiczny IV
Nowa jakość edukacji na terenie Gminy Limanowa w celu zwiększenia skuteczności i sprawności realizacji zadań samorządu z zakresu edukacji

Podniesienie jakości nauczania w szkołach na terenie gminy

Modernizacja bazy oświatowej

Bezpieczeństwo i przeciwdziałanie patologiom społecznym w szkole i środowisku lokalnym

Podniesienie poziomu zaangażowania rodziców i środowiska w proces edukacyjno-wychowawczy

Schemat 1. Struktura celów i kierunków działań strategii rozwoju gminy

CZĘŚĆ V

OBSZAR STRATEGICZNY I

DZIEDZICTWO KULTUROWE I OFERTA CZASU WOLNEGO

Obszar strategiczny I – Dziedzictwo kulturowe i oferta wolnego czasu ma na celu tworzenie sprzyjających warunków dla rozwoju sektora przemysłów czasu wolnego oraz wzrost potencjału dziedzictwa kulturowego.

Położenie Gminy Limanowa w malowniczym Beskidzie Wyspowym, urozmaicona rzeźna terenu z licznymi wzniesieniami widokowymi, bogactwo świata zwierzęcego i roślinnego sprawiają, że gmina przyciąga wielu odwiedzających, uprawiających różne typy turystyki. Do najbardziej popularnych a przy tym, dających potencjał rozwojowy należą turystyka piesza, górską, rowerowa, pielgrzymkowa oraz narciarstwo.

Turystyka jest jednym z najbardziej intensywnie rozwijających się sektorów nowoczesnej gospodarki. Warunkiem dla oparcia rozwoju na tej gałęzi gospodarczej i zatrzymanie turysty w gminie, jest ciągła rozbudowa bazy rekreacyjnej i turystycznej, doprowadzająca standard wypoczynku i świadczonych usług do rosnących wymagań gości i klientów.

Ważne znaczenie ma również oferowanie atrakcyjnych, zintegrowanych produktów turystycznych i związanych m.in. z dziedzictwem kulturowym, przyrodniczym, historycznym i religijnym, a w szczególności tworzenie wspólnych sieci szlaków rowerowych, pieszych, nordic walking, narciarstwa biegowego, itp.

W ramach tego Obszaru strategicznego wspomagane będzie upowszechnianie sportu jako istotnego czynnika podnoszenia poziomu kondycji fizycznej. Tworzenie nowych oraz modernizacja istniejących obiektów sportowych i rekreacyjnych dostępnych dla mieszkańców będzie poszerzać możliwości aktywnego spędzenia wolnego czasu i promocji zdrowego trybu życia.

Jednocześnie wspierana będzie współpraca z organizacjami i instytucjami kultury oraz działalność indywidualnych artystów, zespołów regionalnych i Kół Gospodyń Wiejskich, które dzięki swojej aktywności upowszechniają dobra kultury, umacniają lokalną tożsamość, a także więzi w ramach społeczności lokalnej przez pielęgnowanie i promocję jej dziedzictwa kulturowego.

Dodatkowo potencjał rozwojowy gminy powinien być wzmacniany o posiadane zasoby przy wykorzystaniu aktywności mieszkańców. Podstawowym atutem gminy i jej mieszkańców jest rozwijanie funkcji turystycznych i rekreacyjnych, które będą stanowić w przyszłości dodatkowe źródło dochodów.

Gmina Limanowa posiada potencjał przyrodniczo-krajobrazowy do rozwoju turystyki. Głównym problemem jest brak kompleksowej oferty turystycznej i słaba efektywność podejmowanych działań promocyjnych i turystycznych. Przekłada się to na słaby poziom infrastruktury turystycznej, brak produktów turystycznych oraz słaby poziom wiedzy mieszkańców na temat możliwości wykorzystania walorów turystycznych jako elementu pozyskiwania dodatkowych źródeł dochodu.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY LIMANOWA

Tabela 15. Struktura celów i kierunków działań w ramach I Obszaru Strategicznego.

Cel strategiczny I - Wzrost atrakcyjności Gminy Limanowa poprzez rozwój oferty czasu wolnego, wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego i potencjału dziedzictwa kulturowego
Cel operacyjny 1.1 - Rozwój bazy sportowo-rekreacyjnej i turystycznej
<ul style="list-style-type: none">• modernizacja Ośrodka Wypoczynkowego „Pod Ostrą” w Starej Wsi
<ul style="list-style-type: none">• zagospodarowanie turystyczne góry Paproć i Jaworz
<ul style="list-style-type: none">• budowa hali sportowej w Męcinie
<ul style="list-style-type: none">• budowa stadionu sportowego z bieżnią
<ul style="list-style-type: none">• budowa małej infrastruktury turystycznej (wiaty, ławy, stoły, miejsca do grillowania, biwakowania) przy 7 punktach widokowych
<ul style="list-style-type: none">• wytyczenie tras narciarstwa biegowego w Siekierczynie, Pasierbcu, Mordarce
<ul style="list-style-type: none">• urządzenie wypożyczalni sprzętu rowerowego, nartorolek, kijów do nordic walking
<ul style="list-style-type: none">• modernizacja istniejących boisk i obiektów sportowych
<ul style="list-style-type: none">• wykonanie tablic informacyjnych i tematycznych przy trasach rowerowych i do wędrówek pieszych oraz narciarstwa biegowego
<ul style="list-style-type: none">• podniesienie standardu infrastruktury drogowej z przeznaczeniem dla turystyki rowerowej
<ul style="list-style-type: none">• budowa wież widokowych
<ul style="list-style-type: none">• budowa miejsc postojowych
Cel operacyjny 1. 2 - Tworzenie warunków do rozwoju sportów letnich i zimowych
<ul style="list-style-type: none">• rozwój różnorodnych form sportowych w upowszechnianiu kultury fizycznej ze szczególnym uwzględnieniem imprez masowych, tak aby kultura fizyczna była stylem życia i źródłem zdrowia mieszkańców
<ul style="list-style-type: none">• przekazywanie dotacji dla klubów sportowych na realizację zadania własnego Gminy Limanowa, polegającego na tworzeniu warunków sprzyjających rozwojowi sportu na terenie Gminy Limanowa
<ul style="list-style-type: none">• przyznawanie nagród dla zawodników za osiągnięcia wysokich wyników sportowych

STRATEGIA ROZWOJU GMINY LIMANOWA

<ul style="list-style-type: none">• organizacja zawodów sportowych – Szkoły Podstawowe i Gimnazja
<ul style="list-style-type: none">• organizacja zawodów środowiskowych
<ul style="list-style-type: none">• wyznaczanie terenów, na których można budować obiekty sportowe do uprawiania sportów letnich i zimowych
<ul style="list-style-type: none">• poprawa istniejącej infrastruktury sportowo-rekreacyjnej
<ul style="list-style-type: none">• wytyczenie nowych i urządzenie ścieżek rowerowych oraz ścieżek zdrowia
Cel operacyjny 1. 3 - Rozwój kierunków turystyki (agroturystyka, turystyka ekologiczna, pielgrzymkowa, weekendowa, samochodowa, piesza) i komplementarnych dziedzin życia społeczno-gospodarczego
<ul style="list-style-type: none">• stałe poszukiwania zewnętrznych funduszy na rozwój turystyki w Gminie Limanowa
<ul style="list-style-type: none">• promocja gminy jako ośrodka turystyki całorocznej
<ul style="list-style-type: none">• prowadzenie stałych działań promocyjnych – kontakty zewnętrzne (media, biura turystyczne, stowarzyszenia, centra informacji turystycznej)
<ul style="list-style-type: none">• tworzenie przedsięwzięć inwestycyjnych podnoszących walory turystyczne gminy
<ul style="list-style-type: none">• rozwój i modernizacja bazy turystycznej gminy
<ul style="list-style-type: none">• rozwój edukacji w zakresie świadczenia usług turystycznych
<ul style="list-style-type: none">• prowadzenie działań promocyjnych poprzez ruch pielgrzymkowy do Gminy Limanowa – Sanktuarium w Pasierbcu oraz Bazylika w Limanowej
<ul style="list-style-type: none">• rozwój i podniesienie atrakcyjności oraz wzrost konkurencyjności gminy poprzez rozwój turystyki w oparciu o walory przyrodnicze i dziedzictwo kulturowe
<ul style="list-style-type: none">• przedstawienie zróżnicowanej oferty turystycznej w zakresie aktywnego wypoczynku i spędzania wolnego czasu o każdej porze roku z wykorzystaniem regionalnego potencjału dziedzictwa kulturowego dla osób o różnych potrzebach i zainteresowaniach
Cel operacyjny 1. 4 - Wzrost poziomu świadczonych usług
<ul style="list-style-type: none">• stworzenie lokalnego produktu markowego
<ul style="list-style-type: none">• włączenie lokalnego produktu w pakiet działań promocyjnych
<ul style="list-style-type: none">• zapewnienie poprzez cykl szkoleń odpowiedniego standardu świadczonych

STRATEGIA ROZWOJU GMINY LIMANOWA

usług turystycznych dostosowanych do potrzeb oczekiwania turystów
<ul style="list-style-type: none">• podnoszenie kwalifikacji ludności w zakresie profesjonalnej obsługi ruchu turystycznego
<ul style="list-style-type: none">• podnoszenie poziomu wiedzy mieszkańców o regionie i gminie
<ul style="list-style-type: none">• podnoszenie jakości usług w turystyce i agroturystyce
<ul style="list-style-type: none">• podnoszenie jakości usług gastronomicznych
<ul style="list-style-type: none">• szkolenie pracowników samorządowych w zakresie turystyki i promocji
Cel operacyjny 1.5 - Kultywowanie tradycji dziedzictwa kulturalnego
<ul style="list-style-type: none">• tworzenie warunków finansowych dla realizacji zadań z zakresu kultury i ochrony dziedzictwa kulturowego
<ul style="list-style-type: none">• wspieranie działalności indywidualnych artystów, zespołów regionalnych, Kół Gospodyń Wiejskich oraz placówek kulturalnych
<ul style="list-style-type: none">• współpraca z organizacjami i instytucjami kultury w zakresie wspólnych działań na rzecz wspierania inicjatyw kulturalnych mieszkańców
<ul style="list-style-type: none">• kultywowanie tradycji dziedzictwa kulturowego i folkloru
<ul style="list-style-type: none">• współpraca z organizacjami i stowarzyszeniami na rzecz zachowania dziedzictwa kulturowego
<ul style="list-style-type: none">• podnoszenie poziomu wiedzy mieszkańców o regionie, tradycji i kulturze oraz kultywowanie tradycji regionu
<ul style="list-style-type: none">• zwiększenie atrakcyjności turystycznej w oparciu o zachowanie dziedzictwa kulturowego poszczególnych wsi Gminy Limanowa
<ul style="list-style-type: none">• organizowanie spotkań przedstawicieli środowisk kultury i sztuki w celu stworzenia wspólnego programu rozwoju kultury w gminie
<ul style="list-style-type: none">• tworzenie warunków dla wzrostu uczestnictwa i wyrównywania szans w dostępie do dóbr i usług kultury, przy jednoczesnym realizowaniu kompleksowego systemu edukacji kulturalnej
<ul style="list-style-type: none">• wprowadzenie innowacyjnych rozwiązań w systemie organizacji działalności kulturalnej i upowszechniania kultury
<ul style="list-style-type: none">• modernizację i rozbudowę infrastruktury kultury w celu organizowania większej liczby imprez kulturalnych o wysokiej randze i charakterze

STRATEGIA ROZWOJU GMINY LIMANOWA

Cel operacyjny 1. 6 - Promocja
<ul style="list-style-type: none">• organizowania imprez kulturowych
<ul style="list-style-type: none">• aktualizacja strony internetowej prezentuje stale aktualną oferty turystycznej gminy Limanowa
<ul style="list-style-type: none">• promocja regionu z proponowaną ofertą turystyczną poprzez wydanie folderów i innych materiałów promocyjnych
<ul style="list-style-type: none">• budowa systemu promocji oraz zintegrowanej informacji turystycznej wraz z umieszczeniem w centrach wsi, przy zabytkach, kiosków informacyjnych
<ul style="list-style-type: none">• udział w regionalnych i ogólnopolskich wydarzeniach promocyjnych
<ul style="list-style-type: none">• zamieszczenie na stałe oferty turystycznej Gminy Limanowa na portalu utworzonego w ramach Wrót Małopolski
<ul style="list-style-type: none">• promowanie oferty turystycznej Gminy Limanowa na lokalnych portalach, telewizji internetowej, gazetach regionalnych, itp
<ul style="list-style-type: none">• zamieszczenie oferty turystycznej w prasie branżowej turystycznej, krajowej o zasięgu ogólnopolskim
<ul style="list-style-type: none">• stworzenie zintegrowanej informacji turystycznej połączonej z Powiatowym Centrum Informacji Turystycznej, włączenie domów kultury, bibliotek do sieci informacji turystycznej
<ul style="list-style-type: none">• uczestnictwo gminy w targach turystycznych o zasięgu regionalnym, krajowym, międzynarodowym z uwzględnieniem doboru produktów turystycznych
<ul style="list-style-type: none">• wydanie wydawnictw promocyjnych, folderów, map, przewodników
<ul style="list-style-type: none">• organizacja konkursów wiedzy o regionie i Gminie Limanowa
<ul style="list-style-type: none">• dystrybucja materiałów informacyjnych i promocyjnych w kraju i zagranicą
<ul style="list-style-type: none">• współpraca ze szkołami ponadgminnymi oraz Starostwem Powiatowym w zakresie kształcenia w turystyce
<ul style="list-style-type: none">• inicjowanie i współdziałanie w prowadzeniu badań monitorujących i marketingowych turystyki w gminie i regionie

Źródło; Opracowanie własne

STRATEGIA ROZWOJU GMINY LIMANOWA

W wymiarze regionalnym, cele i działanie objęte Obszarem Strategicznym I są spójne ze **Strategią Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011 - 2020**, w zakresie:

Obszaru 2 - Dziedzictwo i przemysły czasu wolnego, Kierunek polityki rozwoju nr 2.2 - Zrównoważony rozwój infrastruktury oraz komercjalizacja usług wolnego czasu.

Obszaru 4 - Krakowski Obszar Metropolitalny i inne subregiony, Kierunek polityki rozwoju nr 4.3: Rozwój subregionu sądeckiego .

W wymiarze krajowym, cel strategiczny Obszaru Strategicznego nr 1 zachowuje spójność z **Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie**, w zakresie:

Celu 1. Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów.

CZĘŚĆ VI

OBSZAR STRATEGICZNY II

GOSPODARKA LOKALNA

Przygotowanie i wdrożenie systemu wsparcia dla rozpoczynających działalność i już istniejących małych i średnich przedsiębiorstw oraz zapewnienie przestrzeni do rozwoju firm stanowi główny kierunek działań w ramach tego celu strategicznego.

Pozytywnym i rozwijającym się zjawiskiem na lokalnym rynku pracy jest podejmowanie działalności na własny rachunek wśród mieszkańców gminy. Potrzebne jest krzewienie kultury gospodarczej podwyższającej skłonność mieszkańców gminy do podejmowania przedsięwzięć gospodarczych, umacniających żywotność firm istniejących i sprzyjających zakładaniu nowych. Osoby w wieku poniżej 30 roku życia oraz osoby 50+, są najbardziej narażone na zachwiania na rynku pracy. W nowym okresie programowania to właśnie te 2 grupy zostaną objęte szczególnym wsparciem w zakresie podnoszenia kompetencji oraz dostosowania do aktualnych wymogów rynku pracy.

Koncentracja różnych form działalności gospodarczej na terenie Gminy Limanowa oraz wzrost przedsiębiorczości wśród mieszkańców gminy powinien być wspierany przez rozwój instytucji otoczenia biznesu, oferujących w szczególności szkolenia, doradztwo, a także materialne wsparcie rodzących się form gospodarczych. Ze względu na swój potencjał przyrodniczy oraz kulturowy podstawą rozwoju działalności gospodarczej może stać się rozwój różnorodnych form turystyki oraz przemysłów czasu wolnego. Ważnym elementem lokalnej gospodarki jest także rolnictwo, które z jednej strony należy wspierać w zakresie podnoszenia wydajności i opłacalności produkcji, z drugiej strony nie można zapominać o potencjale drzemiącym w rozwoju rolnictwa ekologicznego i promocji produktów lokalnych.

Względna czystość środowiska to szansa dla części gospodarstw rolnych na poprawę swojej sytuacji ekonomicznej właśnie poprzez rozwój agroturystyki i produkcję zdrowej żywności metodami ekologicznymi.

Sposobem na rozwój działalności rolniczej jest łączenie się w grupy producenckie i marketingowe. Takie grupy mają o wiele większą szansę na wzmocnienie ich pozycji przetargowej na rynku. Ponadto jedynie zrzeszeni, a nie pojedynczy producenci mogą liczyć na rejestrację produktu lokalnego. Alternatywnym rozwiązaniem dla małych gospodarstw jest również rozwój ich działalności w kierunku produkcji żywności wysokiej jakości (ekologicznej, bez dodatków środków chemicznych), połączone ze współpracą w tym zakresie z obiektami turystycznymi i gospodarstwami agroturystycznymi. Główną cechą gospodarstw ekologicznych jest prowadzenie produkcji rolniczej bez nawozów mineralnych i chemicznych środków ochrony roślin.

W budowaniu kapitału społecznego bardzo duże znaczenie odgrywa samorząd terytorialny, który poprzez swoją otwartą postawę buduje zaufanie do władzy i stanowi czynnik przyspieszający zmiany gospodarcze i społeczne

STRATEGIA ROZWOJU GMINY LIMANOWA

w gminie. Pozycja konkurencyjna gminy w dużej mierze zależy od bazy ekonomicznej, którą stanowią przedsiębiorstwa działające na terenie gminy. To one generują miejsca pracy dla mieszkańców. Rozwinięte przedsiębiorstwa, charakteryzujące się wysokimi zyskami, stanowią jednocześnie źródło zwiększonych dochodów dla samorządu (podatek CIT, od nieruchomości, itp.). Samorząd gminny, dostrzegając wagę i wpływ rozwoju sektora przedsiębiorstw na rozwój całej gminy, powinien dążyć do tworzenia jak najlepszych warunków funkcjonowania firm. Rozwój przedsiębiorczości zależy od aktywności mieszkańców, dostępu do kapitału a także ilości działających organizacji, instytucji wsparcia przedsiębiorczości i jakości oferowanych przez nie usług.

Przyciągnięcie inwestycji zewnętrznych to jeden z ważnych elementów zwiększania potencjału kapitałowego gminy. Nowe inwestycje to nowe miejsca pracy, które pozwolą na podniesienie dochodów ludności. Przyciągnięcie inwestorów zależy od istnienia odpowiednich terenów inwestycyjnych, spełniających oczekiwania inwestorów. Równolegle należy zapewnić odpowiednią informację i promocję możliwości inwestowania na terenie gminy.

Tabela 16. Struktura celów i kierunków działań w ramach II Obszaru Strategicznego.

Cel strategiczny II - Wspieranie przedsiębiorczości i aktywności gospodarczej
Cel operacyjny 2.1 - Wspieranie rozwoju lokalnych przedsiębiorstw i tworzenie nowych miejsc pracy, zwłaszcza dla osób do 30 roku życia i po 50 roku życia
<ul style="list-style-type: none">• promocja podejmowania i realizacji inicjatyw gospodarczych na terenach wiejskich w sferze pozarolniczej (np. małe przetwórstwo, usługi agroturystyczne, rękodzieło artystyczne pamiątkarstwo, agroturystyka, rolnictwo ekologiczne, usługi dla ludności)
<ul style="list-style-type: none">• podnoszenie kwalifikacji mieszkańców w zakresie obsługi ruchu turystycznego
<ul style="list-style-type: none">• stymulowanie rozwoju postaw przedsiębiorczych wśród ludzi młodych i po 50 roku życia, pokazywanie dobrych praktyk z zakresu prowadzenia działalności gospodarczej
<ul style="list-style-type: none">• zorganizowanie gminnego punktu informacyjnego w zakresie działalności gospodarczej
Cel operacyjny 2.2 - Wzrost potencjału ekonomicznego gospodarstw rolnych i wspieranie pozarolniczych form działalności gospodarczej
<ul style="list-style-type: none">• organizowanie bezpłatnych specjalistycznych szkoleń dla rolników
<ul style="list-style-type: none">• promowanie stosowania nowych technik i metod w produkcji rolniczej
<ul style="list-style-type: none">• tworzenie warunków do zagospodarowania nieużytków rolnych

STRATEGIA ROZWOJU GMINY LIMANOWA

<ul style="list-style-type: none">• promowanie ekologicznej produkcji rolniczej
<ul style="list-style-type: none">• zaoferowanie doradztwa oraz pomocy dla rolników aplikujących o środki z programów ukierunkowanym na obszary wiejskie, możliwości pozyskania środków na rozwój gospodarstw agroturystycznych (współpraca z Ośrodkiem Doradztwa Rolniczego)
<ul style="list-style-type: none">• sukcesywne zalesianie gruntów o niskiej wartości bonitacyjnej
<ul style="list-style-type: none">• szkolenia dla rolników w zakresie zakładania grup producenckich
<ul style="list-style-type: none">• doradztwo w zakresie zmiany zawodu, szkolenia pozwalające na zdobycie umiejętności i kwalifikacji związanych z wyborem nowego zawodu
<ul style="list-style-type: none">• promocja produktu lokalnego
<ul style="list-style-type: none">• wykorzystanie obszarów Natura 2000 do promowania gminy (opracowanie broszury, folderu)
Cel operacyjny 2.3 - Wspieranie powstawania nowych oraz tworzenie sprzyjających warunków dla rozwoju już istniejących podmiotów gospodarczych w oparciu o walory turystyczne gminy
<ul style="list-style-type: none">• bezpłatne doradztwo w zakresie zakładania działalności gospodarczej
<ul style="list-style-type: none">• stworzenie bazy informacji gospodarczych dla przedsiębiorców
<ul style="list-style-type: none">• doradztwo dla przedsiębiorców z zakresu pozyskiwania środków z funduszy strukturalnych na zakładanie i rozwój działalności gospodarczej
<ul style="list-style-type: none">• ułatwienia administracyjno-organizacyjne dla przedsiębiorców
<ul style="list-style-type: none">• współpraca z organizacjami wspierającymi podmioty gospodarcze
<ul style="list-style-type: none">• identyfikacja oczekiwań lokalnych przedsiębiorców oraz preferowanych przez nich zawodów
<ul style="list-style-type: none">• stworzenie bazy informacji o przedsiębiorcach
<ul style="list-style-type: none">• partycypacja w działaniach na rzecz bezrobotnych podejmujących działalność gospodarczą
<ul style="list-style-type: none">• informowanie przedsiębiorców o możliwości refundowania kosztów stworzenia nowych miejsc pracy
<ul style="list-style-type: none">• wspieranie współpracy międzygminnej, międzyregionalnej, międzynarodowej, ze szczególnym uwzględnieniem kontaktów z najbliższymi sąsiadami

STRATEGIA ROZWOJU GMINY LIMANOWA

Cel operacyjny 2.4 - Zwiększanie atrakcyjności inwestycyjnej gminy
<ul style="list-style-type: none">• pozyskiwanie nowych terenów pod inwestycje poprzez wykup, zamianę gruntów
<ul style="list-style-type: none">• przygotowanie terenów pod inwestycje – uzbrojenie terenów
<ul style="list-style-type: none">• promocja oferty inwestycyjnej gminy
<ul style="list-style-type: none">• opracowanie i wdrożenie planu zagospodarowania przestrzennego zgodnego z kierunkami rozwoju gminy
<ul style="list-style-type: none">• ulgi i zwolnienia podatkowe dla podmiotów otwierających po raz pierwszy działalność gospodarczą na terenie gminy

Źródło; Opracowanie własne

W wymiarze regionalnym, cele i działania objęte Obszarem Strategicznym II są spójne ze **Strategią Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011 - 2020**, w zakresie:

Obszaru 1 – Gospodarka wiedzy i aktywności, Kierunek polityki rozwoju 1.5 - Wzmacnianie i promocja przedsiębiorczości

Obszaru 4 – Krakowski Obszar Metropolitalny i inne subregiony - Kierunek polityki rozwoju nr 4.3: Rozwój subregionu sądeckiego,

Obszaru 5 – Rozwój miast i terenów wiejskich, Kierunek polityki rozwoju 5.2 - Rozwój gospodarczy małych i średnich miast oraz terenów wiejskich

W wymiarze krajowym, cel strategiczny Obszaru Strategicznego nr 1 zachowuje spójność z **Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie**, w zakresie:

Celu 2. Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych.

CZĘŚĆ VII

OBSZAR STRATEGICZNY III

JAKOŚĆ ŻYCIA I KAPITAŁ LUDZKI

Stała poprawa poziomu i jakości życia mieszkańców jest podstawowym celem Strategii. Uzasadnia to potencjał szans, kompetencji, wiedzy i przedsiębiorczości tkwiący w mieszkańcach. Podnoszenie poziomu i jakości życia mieszkańców oznacza, poza inwestycjami w infrastrukturę techniczną, konieczność zapewniania wystarczającego dostępu do edukacji, usług zdrowotnych, opiekuńczych i socjalnych, usług związanych z administracją.

Dla zapewnienia dobrej jakości edukacji konieczna jest kompetentna kadra, skuteczne zarządzanie, system ewaluacji oraz odpowiednia baza materialna na wszystkich poziomach kształcenia. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury edukacyjnej podporządkowana będzie zapewnieniu równego dostępu do edukacji dobrej jakości.

Należy przy tym dążyć do tworzenia efektywnych lokalnych systemów bezpieczeństwa oraz wspierać działania na rzecz jego poprawy.

Warunkiem zapewnienia wysokiej jakości życia mieszkańców jest przede wszystkim zwiększanie dochodów gospodarstw domowych. Jednak jakość życia zależy również od dostępności do podstawowej infrastruktury. Szczególną uwagę należy zwrócić na poprawę jakości dróg oraz kwestie dalszego sukcesywnego rozwoju infrastruktury wodociągowej i kanalizacyjnej. Rozwój infrastruktury technicznej warunkuje poziom jakości życia mieszkańców oraz stanowi podstawę do rozwoju usług. Na postęp ekonomiczny coraz większy wpływ ma jakość zasobów ludzkich.

Ustalenie polityki dotyczącej miejscowego planowania przestrzennego jest konieczne dla właściwego rozdysponowania przestrzeni na cele związane z zainwestowaniem. Brak regulacji przestrzennych dotyczących zasad zagospodarowania terenów jest zagrożeniem dla kształtowania porządku przestrzennego i ochrony wartości kulturowych i walorów przyrodniczych.

Tabela 17. Struktura celów i kierunków działań w ramach III Obszaru Strategicznego.

Cel strategiczny III - Wzrost atrakcyjności gminy jako miejsca do mieszkania, pracy i wypoczynku
Cel operacyjny 3.1 - Budowanie partnerstwa na rzecz rozwiązywania problemów społecznych
<ul style="list-style-type: none"> • stworzenie systemu współpracy i koordynacji działań podmiotów polityki społecznej
<ul style="list-style-type: none"> • promowanie aktywności osób, rodzin i środowiska lokalnego

STRATEGIA ROZWOJU GMINY LIMANOWA

<ul style="list-style-type: none">• wspieranie rozwoju organizacji pozarządowych działających na rzecz pomocy społecznej
Cel operacyjny 3.2 - Profesjonalizacja podmiotów polityki społecznej
<ul style="list-style-type: none">• wdrożenie systemowych form przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu
<ul style="list-style-type: none">• rozwój oferty wczesnego wsparcia rodziny na rzecz rozwiązywania problemów społecznych
Cel operacyjny 3.3 - Tworzenie warunków do poprawy jakości życia osób i rodzin zagrożonych marginalizacją
<ul style="list-style-type: none">• wspieranie przedsiębiorczości i tworzenie nowych miejsc pracy
<ul style="list-style-type: none">• aktywizacja społeczno-zawodowa osób pozostających bez pracy
<ul style="list-style-type: none">• promowanie lokalnych inicjatyw na rzecz zatrudnienia osób zagrożonych wykluczeniem społecznym
<ul style="list-style-type: none">• dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy
<ul style="list-style-type: none">• propagowanie zdrowego trybu życia
<ul style="list-style-type: none">• zapewnienie osobom niepełnosprawnym i starszym właściwego poziomu bezpieczeństwa zdrowotnego
<ul style="list-style-type: none">• przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób starszych
<ul style="list-style-type: none">• zapewnienie systemu opieki nad osobami przewlekle chorymi w domu
<ul style="list-style-type: none">• społeczna integracja osób niepełnosprawnych
<ul style="list-style-type: none">• integracja zawodowa i społeczna mniejszości narodowej
Cel operacyjny 3.4 - Rozwój systemu zarządzania i ostrzegania kryzysowego
<ul style="list-style-type: none">• rozwój technologii wspierających działania ratownicze, jak również ostrzegających o nadchodzących zagrożeniach (system powiadamiania SMS, centralne sterowanie syrenami)
<ul style="list-style-type: none">• doposażenie Gminnego Magazynu P/Powodziowego w niezbędny sprzęt
<ul style="list-style-type: none">• zapewnienie zasilania awaryjnego budynku Urzędu Gminy (agregat prądotwórczy)
<ul style="list-style-type: none">• realizacja programów doskonalenia kadr
<ul style="list-style-type: none">• włączenie i doposażenie jednostki OSP Wysokie i Nowe Rybie do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego (zgodnie z przeprowadzoną analizą przez KPPSP w Limanowej)

STRATEGIA ROZWOJU GMINY LIMANOWA

Cel operacyjny 3.5 - Poprawa bezpieczeństwa osobistego obywateli
<ul style="list-style-type: none">• intensyfikacja współpracy Gminy z KP Policji, KPPSP
<ul style="list-style-type: none">• zacieśnienie współpracy Komendy Powiatowej Policji, Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej, Ochotniczych Straży Pożarnych z mieszkańcami Gminy na rzecz zwiększenia bezpieczeństwa publicznego
<ul style="list-style-type: none">• realizacja programów edukacji w zakresie bezpieczeństwa
<ul style="list-style-type: none">• rozwój infrastruktury służącej poprawie bezpieczeństwa (chodniki, przejścia, oznakowanie)
Cel operacyjny 3.6 - Poprawa obsługi obywateli w urzędzie gminy
<ul style="list-style-type: none">• Podnoszenie jakości obsługi obywateli
<ul style="list-style-type: none">• Zwiększanie dostępności usług publicznych
<ul style="list-style-type: none">• Opracowanie trybu załatwiania spraw w urzędzie
<ul style="list-style-type: none">• Wzrost dostępności usług świadczonych przez Internet
Cel operacyjny 3.7 - Rozwój umiejętności i kompetencji kadry urzędu gminy
<ul style="list-style-type: none">• Wzmocnienie działań kadrowo-szkoleniowych
<ul style="list-style-type: none">• Szkolenia w zakresie zarządzania zasobami ludzkimi
<ul style="list-style-type: none">• Opracowanie procedur w zakresie: rekrutacji, wdrażania na stanowisku pracy, okresowej oceny pracowniczej, rozwoju zawodowego i motywacyjnego systemu wynagrodzeń
<ul style="list-style-type: none">• Promowanie zasad i procedur przejrzystości
<ul style="list-style-type: none">• Podnoszenie poziomu kultury etycznej kadry
Cel operacyjny 3.8 - Budowa i bieżące utrzymanie infrastruktury drogowej
<ul style="list-style-type: none">• budowanie nowych dróg o nawierzchni bitumicznej
<ul style="list-style-type: none">• organizowanie i koordynacja usług transportu publicznego
<ul style="list-style-type: none">• opracowanie projektów planów rozwoju sieci drogowej, opracowanie projektów planów finansowania budowy, utrzymania i ochrony dróg oraz obiektów mostowych
<ul style="list-style-type: none">• utrzymanie nawierzchni, chodników, obiektów inżynierskich, urządzeń zabezpieczających ruch i innych urządzeń związanych z drogą, także utrzymanie zimowe oraz utrzymanie porządku i czystości
<ul style="list-style-type: none">• koordynacja robót w pasie drogowym, zajęcie pasa drogowego

STRATEGIA ROZWOJU GMINY LIMANOWA

<ul style="list-style-type: none">• dokonywanie okresowych pomiarów ruchu drogowego
<ul style="list-style-type: none">• sadzenie, utrzymanie oraz usuwanie drzew i krzewów oraz pielęgnacja zieleni w pasie drogowym
Cel operacyjny 3.9 - Ochrona i poprawa środowiska naturalnego na terenie gminy
<ul style="list-style-type: none">• pobór i uzdatnianie wody, dystrybucja wody systemem wodociągów, dystrybucja wody beczkowozami, rozbudowa sieci wodociągowej
<ul style="list-style-type: none">• budowa sieci i oczyszczalni ścieków
<ul style="list-style-type: none">• budowa i eksploatacja przydomowych oczyszczalni ścieków
<ul style="list-style-type: none">• budowa systemów odbioru i przewozu ścieków
<ul style="list-style-type: none">• zbiórka i gospodarowanie odpadami stałymi - odbiór i wywóz odpadów komunalnych, wtórna przeróbka odpadów
<ul style="list-style-type: none">• stworzenie projektu założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe
Cel operacyjny 3.10 - Poprawa jakości zagospodarowania przestrzennego gminy
<ul style="list-style-type: none">• opracowanie planu zagospodarowania przestrzennego
<ul style="list-style-type: none">• opracowanie zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego
<ul style="list-style-type: none">• rozwój mieszkalnictwa i infrastruktury społecznej
<ul style="list-style-type: none">• ochrona obszarów i obiektów zamieszkiwania ludności i środowiska przyrodniczego
<ul style="list-style-type: none">• zintegrowanie platform internetowych np. geoportal z e-SODem
Cel strategiczny IV - Nowa jakość edukacji na terenie Gminy Limanowa w celu zwiększenia skuteczności i sprawności realizacji zadań samorządu z zakresu edukacji
Cel operacyjny 4.1 - Podniesienie jakości nauczania w szkołach na terenie gminy
<ul style="list-style-type: none">• wypracowanie przez uczniów umiejętności łączenia teorii z praktyką
<ul style="list-style-type: none">• nabycie przez uczniów skutecznego posługiwania się technologią informacyjną
<ul style="list-style-type: none">• skuteczne posługiwanie się przez absolwentów językami obcymi
<ul style="list-style-type: none">• zapewnienie zdobycia wiedzy w jak najwyższym stopniu
<ul style="list-style-type: none">• podniesienie kompetencji uczniów z uwzględnieniem postaw

STRATEGIA ROZWOJU GMINY LIMANOWA

przedsiębiorczych, obywatelskich, społecznych
<ul style="list-style-type: none">• zapewnienie różnorodnej oferty dla uczniów o zróżnicowanych potrzebach edukacyjnych z dostosowaniem bazy dydaktycznej do rozpoznanych potrzeb
<ul style="list-style-type: none">• realizacje projektów z udziałem międzynarodowych partnerów
<ul style="list-style-type: none">• wspieranie inicjatyw społecznych w zakresie opieki przedszkolnej i żłobkowej
<ul style="list-style-type: none">• wzrost realizacji indywidualnych zainteresowań uczniów
<ul style="list-style-type: none">• dostosowanie oferty szkół do obserwowanych dysfunkcji uczniów
Cel operacyjny 4.2 - Modernizacja bazy oświatowej
<ul style="list-style-type: none">• remonty budynków szkolnych
<ul style="list-style-type: none">• doposażenie szkół w sprzęt dydaktyczny
<ul style="list-style-type: none">• racjonalne wykorzystanie, rozbudowa i systematyczna modernizacja zaplecza sportowego szkół wraz z budową placów zabaw
Cel operacyjny 4.3 - Bezpieczeństwo i przeciwdziałanie patologiom społecznym w szkole i środowisku lokalnym
<ul style="list-style-type: none">• kształtowanie w uczniach postaw prospołecznych - z przygotowaniem do życia w rodzinie i społeczeństwie
<ul style="list-style-type: none">• działania w zakresie poprawy bezpieczeństwa dzieci i młodzieży oraz przeciwdziałanie patologiom
<ul style="list-style-type: none">• systematyczne podnoszenie wiedzy nauczycieli na temat uzależnień
<ul style="list-style-type: none">• organizacja warsztatów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży
Cel operacyjny 4.4 - Podniesienie poziomu zaangażowania rodziców i środowiska w proces edukacyjno-wychowawczy
<ul style="list-style-type: none">• zwiększanie zaangażowania rodziców i środowiska lokalnego w życie szkoły
<ul style="list-style-type: none">• budowanie autorytetu nauczyciela poprzez uświadamianie jego roli w procesie dydaktycznym i wychowawczym
<ul style="list-style-type: none">• przygotowywanie bieżących informacji dla rodziców dotyczących wydarzeń z życia placówki
<ul style="list-style-type: none">• podnoszenie kompetencji wychowawczych rodziców dzieci sprawiających kłopoty wychowawcze

Źródło; Opracowanie własne

STRATEGIA ROZWOJU GMINY LIMANOWA

W wymiarze regionalnym, cele i działania objęte Obszarem Strategicznym III są spójne ze **Strategią Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011 - 2020**, w zakresie:

Obszaru 4 – Krakowski Obszar Metropolitalny i inne subregiony, Kierunek polityki rozwoju nr 4.3: Rozwój subregionu sądeckiego,

Obszaru 5 – Rozwój miast i terenów wiejskich, Kierunek polityki rozwoju nr 5.1 – Rozwój funkcji lokalnych centrów usług publicznych oraz nr 5.3 – Funkcjonalne zarządzanie przestrzenią na poziomie lokalnym.

Obszaru 6 – Bezpieczeństwo ekologiczne, zdrowotne i społeczne, Kierunek polityki rozwoju nr 6.1 - Poprawa bezpieczeństwa ekologicznego oraz wykorzystanie ekologii dla rozwoju Małopolski oraz nr 6.3 - Poprawa bezpieczeństwa społecznego: integrująca polityka społeczna

W wymiarze krajowym, cel strategiczny Obszaru Strategicznego nr 1 zachowuje spójność z **Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie**, w zakresie:

Celu 2. Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych.

CZĘŚĆ VIII

MONITOROWANIE STRATEGII ROZWOJU GMINY LIMANOWA

1. Mierniki realizacji strategii

Dla skutecznej i efektywnej realizacji ustaleń Strategii Rozwoju Gminy Limanowa niezbędne jest stworzenie systemu monitoringu założonych celów i zadań. Dla zapewnienia kontroli stopnia realizacji poszczególnych celów niniejszej Strategii Rozwoju stworzono listę mierników.

Poniżej zaprezentowano wskaźniki dostosowując ich charakter do rodzaju monitorowanego celu oraz dostępne źródła danych.

Tabela 18. Mierniki realizacji celów strategicznych Strategii Rozwoju Gminy Limanowa

Cel strategiczny I - Wzrost atrakcyjności Gminy Limanowa poprzez rozwój oferty czasu wolnego, wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego i potencjału dziedzictwa kulturowego		
Cel operacyjny	Wskaźnik monitorowania celu	Źródło:
1.1 - Wzrost atrakcyjności Gminy Limanowa poprzez rozwój oferty czasu wolnego, wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego i potencjału dziedzictwa kulturowego	Liczba wybudowanych/zmodernizowanych obiektów sportowych i rekreacyjnych	GUS, dane wewnętrzne
	Liczba utworzonych punktów widokowych oraz infrastruktury turystycznej	
	Liczba osób korzystających z obiektów sportowych i rekreacyjnych, a także szlaków górskich, biegowych, rowerowych	
1.2 - Tworzenie warunków do rozwoju sportów letnich i zimowych	Długość utworzonych/urządzonych ścieżek rowerowych, pieszych, zjazdowych, tras narciarstwa biegowego	dane wewnętrzne
	Liczba zorganizowanych zawodów i konkursów sportowych	
	Liczba osób biorących udział w zawodach sportowych	
1.3 - Rozwój kierunków turystyki (agroturystyka, turystyka ekologiczna, pielgrzymkowa, weekendowa, samochodowa,	Liczba turystów odwiedzających Gminę Limanowa (badanie ruchu turystycznego)	GUS, dane wewnętrzne
	Liczba osób korzystających z noclegów w gospodarstwach agroturystycznych na terenie gminy	

STRATEGIA ROZWOJU GMINY LIMANOWA

piesza) i komplementarnych dziedzin życia społeczno-gospodarczego	Liczba nowych usługodawców w branży turystycznej na terenie gminy.	
1.4 - Wzrost poziomu świadczonych usług	Liczba powstałych produktów turystycznych.	dane wewnętrzne
	Liczba osób, które ukończyły kursy i szkolenia z zakresu usług turystycznych	
1.5 - Kultywowanie tradycji dziedzictwa kulturowego	Liczba zorganizowanych imprez kulturalno - rekreacyjnych	dane wewnętrzne
	Liczba projektów z zakresu lokalnej kultury w tym ochrony dziedzictwa kulturowego	
	Liczba zmodernizowanych obiektów kultury i dziedzictwa kulturowego	
1.6 - Promocja	Liczba turystów, w tym zagranicznych odwiedzających gminę.	GUS, dane wewnętrzne
	Poziom zadowolenia klientów - odwiedzających, z oferty czasu wolnego (coroczne badania satysfakcji klientów)	
	Liczba odsłon strony (ruch internautów na stronie)	
Cel strategiczny II - Wspieranie przedsiębiorczości i aktywności gospodarczej		
Cel operacyjny	Wskaźnik monitorowania celu	Źródło:
2.1- - Wspieranie rozwoju lokalnych przedsiębiorstw i tworzenie nowych miejsc pracy, zwłaszcza dla osób do 30 roku życia i po 50 roku życia	Liczba podmiotów gospodarczych działających na terenie gminy	CEIDG, GUS, PUP
	Liczba nowych podmiotów gospodarczych na terenie gminy	
	Liczba osób bezrobotnych z terenu gminy	
	Liczba zatrudnionych w firmach działających na terenie gminy	
2.2 - Wzrost potencjału ekonomicznego gospodarstw rolnych i wspieranie pozarolniczych form działalności gospodarczej	Liczba grup producenckich, gospodarstw ekologicznych produkujących zdrową żywność	GUS, dane wewnętrzne
	Liczba gospodarstw ekologicznych	
	Średnia wielkość areалу gospodarstwa rolnego prowadzącego działalność rolniczą	
2.3 - Wspieranie powstawania nowych oraz tworzenie sprzyjających warunków dla rozwoju już istniejących podmiotów gospodarczych w oparciu walory turystyczne gminy	Liczba podmiotów gospodarczych działających na terenie gminy w zakresie usług turystycznych	dane wewnętrzne , GUS
	Wysokość wpływów do budżetu gminy z podatków CIT	
2.4 - Zwiększanie atrakcyjności inwestycyjnej gminy	Powierzchnia przygotowanych terenów inwestycyjnych w gminie	PUP, GUS
	Powierzchnia zagospodarowanych	

STRATEGIA ROZWOJU GMINY LIMANOWA

	terenów inwestycyjnych	
Cel strategiczny III - Wzrost atrakcyjności gminy jako miejsca do mieszkania, pracy i wypoczynku		
Cel operacyjny	Wskaźnik monitorowania celu	Źródło:
3.1 - Budowanie partnerstwa na rzecz rozwiązywania problemów społecznych	Liczba organizacji pozarządowych działających na rzecz pomocy społecznej	dane wewnętrzne GUS
	Liczba wdrożonych projektów społecznych	
3.2 - Profesjonalizacja podmiotów polityki społecznej	Liczba osób korzystających z usług wczesnego wsparcia rodziny	dane wewnętrzne
3.3 - Tworzenie warunków do poprawy jakości życia osób i rodzin zagrożonych marginalizacją	Odsetek mieszkańców korzystających z pomocy społecznej	dane wewnętrzne PUP
	Liczba osób bezrobotnych na terenie gminy	
	Liczba osób pracujących na terenie gminy	
	Wysokość pomocy finansowej udzielonej osobom chorym i niepełnosprawnym	
3.4 - Rozwój systemu zarządzania i ostrzegania kryzysowego	Liczba zakupionego sprzętu związanego z poprawą bezpieczeństwa mieszkańców	dane wewnętrzne OSP
	Ilość wdrożonych systemów związanych systemów i technologii wspierających działania ratownicze	
3.5 - Poprawa bezpieczeństwa osobistego obywateli	Liczba przestępstw i wykroczeń na terenie gminy	Komenda Policji, dane wewnętrzne
	Liczba wypadków drogowych	
	Liczba zrealizowanych programów edukacyjnych w zakresie bezpieczeństwa	
3.6 - Poprawa obsługi obywateli w urzędzie gminy	Systematyczne badanie satysfakcji klienta	dane wewnętrzne
	Liczba usług w gminie świadczonych za pomocą sieci Internet	
	Przeciętny czas oczekiwania na wydanie decyzji w urzędzie gminy	
	Ilość skarg i wniosków	
3.7 - Rozwój umiejętności i kompetencji kadry urzędu gminy	Liczba pracowników urzędu gminy korzystających ze szkoleń	dane wewnętrzne
	Liczba pracowników samorządowych z wyższym wykształceniem	
3.8 - Budowa i bieżące utrzymanie infrastruktury drogowej	Długość zmodernizowanych lub wybudowanych odcinków dróg gminnych	dane wewnętrzne
	Długość wybudowanych/zmodernizowanych	

STRATEGIA ROZWOJU GMINY LIMANOWA

	ciągów pieszych	
	Liczba opracowanych planów rozwoju sieci drogowej na terenie gminy	
3.9 – Ochrona i poprawa środowiska naturalnego na terenie gminy	Długość wybudowanej/zmodernizowanej sieci wodociągowej	Dane wewnętrzne GUS
	Długość wybudowanej/zmodernizowanej sieci kanalizacji sanitarnej	
	Ilość wybudowanych/zmodernizowanych oczyszczalni ścieków	
	Odsetek ludności korzystającej z: - kanalizacji sieciowej, - wodociągów sieciowych (% ogółu mieszkańców).	
	Liczba wykonanych przydomowych oczyszczalni ścieków	
	Odpady komunalne zebrane selektywnie w odpadach komunalnych	
	Liczba przedsięwzięć dotyczących rozwoju sieci gazowej, energetycznej, teleinformatycznej, którym gmin udzieliła wsparcia	
3.10 - Poprawa jakości zagospodarowania przestrzennego gminy	Liczba oddanych do użytkowania nowych budynków mieszkalnych	Dane wewnętrzne
Cel strategiczny IV - Nowa jakość edukacji na terenie Gminy Limanowa w celu zwiększenia skuteczności i sprawności realizacji zadań samorządu z zakresu edukacji		
Cel operacyjny	Wskaźnik monitorowania celu	Źródło:
4.1 - Podniesienia jakości nauczania w szkołach na terenie gminy	Wyniki egzaminów na zakończenie szkoły podstawowej, testów gimnazjalnych,	Okręgowa Komisja Egzaminacyjna, dane wewnętrzne
	Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym	
	Odsetek uczniów korzystających z zajęć dodatkowych/pozalekcyjnych	
	Liczba zrealizowanych projektów z szkółach	
	Odsetek osób z wyższym i średnim wykształceniem w gminie	
4.2 - Modernizacja bazy oświatowej	Liczba zmodernizowanych budynków szkolnych na terenie gminy	
	Liczba obiektów sportowych wykorzystywanych przez dzieci i młodzież szkolną	
4.3 - Bezpieczeństwo i	Liczba projektów i warsztatów	dane

STRATEGIA ROZWOJU GMINY LIMANOWA

przeciwdziałanie patologiom społecznym w szkole i środowisku lokalnym	z zakresu bezpieczeństwa dzieci i młodzieży w szkołach i przeciwdziałania patologiom	wewnętrzne
	Liczba dzieci i młodzieży biorąca udział w warsztatach z zakresu bezpieczeństwa i przeciwdziałania patologiom	
	Liczba obiektów włączonych do systemu monitoringu	
4.4 - Podniesienie poziomu zaangażowania rodziców i środowiska w proces edukacyjno-wychowawczy	Liczba udzielonych porad i informacji dotyczących wydarzeń szkolnych	dane wewnętrzne

Źródło: Opracowanie własne

Większość danych dotyczących zaproponowanych powyżej wskaźników dostępnych jest w ramach oficjalnej statystyki i będzie pozyskiwana z Banku Danych Lokalnych oraz danych Urzędu Gminy Limanowa.

2. Monitoring i ewaluacja

Dla potrzeb niniejszego dokumentu strategicznego przyjęto, iż monitoring polegać będzie na bieżącej kontroli, na stałym gromadzeniu danych oraz ich analizie, co pozwoli ocenić stopień realizacji strategii. Monitorowanie strategii odbywać się będzie zarówno w odniesieniu do danych statystycznych, bieżącej analizy warunków otoczenia – przesłanek, uwarunkowań zewnętrznych i wewnętrznych wpływających na rozwój gminy, bądź też go hamujących, a także w odniesieniu do przyjętych wskaźników realizacji strategii.

Bardzo ważny jest aspekt modyfikacji założonych celów i przyjętych kolejno zadań. Za bieżący monitoring dokumentu strategicznego odpowiedzialny będzie Zespół Zadaniowy ds. strategii, w skład którego wchodzi przedstawiciele większości wydziałów i jednostek Urzędu Gminy. W ten sposób monitoring obejmie swoim zakresem każdy z obszarów życia społeczno - gospodarczego.

Monitoring pełni bardzo ważną rolę w procesie realizacji strategii, ponieważ pozwala na wprowadzenie ewentualnych zmian na jak najwcześniejszym etapie w przypadku wystąpienia ewentualnych nieprawidłowości. Jest zarazem jednym z najważniejszych procesów, które przyczyniają się do bieżącej aktualizacji niniejszego dokumentu strategicznego.

Z procesem monitoringu nieodzownie związana jest także i ewaluacja. Ewaluacja Strategii ma tutaj na celu ocenę zasadności i skuteczności podejmowanych działań oraz ocenę osiągniętych wybranych wskaźników realizacji strategii. Podobnie jak w przypadku monitoringu, za ewaluację odpowiedzialny będzie również Zespół Zadaniowy ds. strategii, który na podstawie danych zgromadzonych poprzez system monitoringu i podczas ewaluacji opracowywać będzie raporty. Ewaluacja działań przeprowadzana będzie trójfazowo, a jej wyniki mogą posłużyć do bieżącej aktualizacji dokumentu strategicznego:

- 1) **ocena wstępna** – przeprowadzana będzie w cyklu dwuletnim na koniec roku kalendarzowego.
- 2) **ocena pośrednia** – planuje się, iż przeprowadzana będzie w ostatnim roku każdej kadencji władz Gminy Limanowa, czyli co 4 lata, w przyjętym horyzoncie czasowym strategii, tj. do roku 2020.
- 3) **ocena końcowa** – przeprowadzona zostanie w ostatnim roku obowiązywania niniejszej Strategii. Ocenie podlegać będzie niniejszy dokument strategiczny jako całość, oceniony zostanie faktyczny stan realizacji wszystkich zaplanowanych i zrealizowanych zadań w przyjętej przestrzeni czasowej, tj. w latach 2014-2020. Ocenione zostanie, czy osiągnięto cele, przyjęta misja i wizja. Ocena końcowa stanowić będzie zarazem bazę w celu podjęcia prac nad opracowaniem strategii na kolejny horyzont czasowy.

RAPORT Z BADANIA OPINII MIESZKAŃCÓW GMINY LIMANOWA

Wyniki badania przeprowadzonego wśród mieszkańców 21 miejscowości Gminy Limanowa dotyczącego jakości życia i wyznaczania kierunków rozwoju w Gminie Limanowa

W badaniu wzięło udział 621 ankietowanych, co stanowi około 3% wszystkich mieszkańców Gminy Limanowa.

1. Czy uważa Pan(i), że gmina, w której Pan(i) mieszka to dobre miejsce do życia?

- zdecydowanie tak - 129 - 21%
- **raczej tak - 409 - 66%**
- raczej nie - 63 - 10%
- zdecydowanie nie - 20 - 3%

2. Proszę wybrać z niżej wymienionych cech Gminy Limanowa trzy najważniejsze, które uważa Pan(i) za mocną stronę gminy oraz trzy, które uważa Pan(i) za słabą stronę gminy:

Cechy	Mocna strona	Słaba strona
• walory turystyczno-krajobrazowe -	450- 72%	28
• sąsiedztwo aglomeracji krakowskiej -	171	46
• obiekty sprzyjające rozwojowi sportu i rekreacji -	232- 37%	83
• obiekty sakralne i miejsca pamięci narodowej -	230	29
• czyste środowisko -	234- 38%	108
• zarządzanie gminą -	141	125
• infrastruktura turystyczna -	133	97
• baza turystyczna(noclegowa i gastronomiczna) -	72	130
• promocja walorów turystycznych gminy -	90	79
• ilość chodników przy drogach -	86	290- 47%
• imprezy kulturalno-sportowe -	122	109
• wysoki stopień bezrobocia -	28	479- 77%
• brak stref ekonomicznych... -	23	250- 40%
• wsparcie przedsiębiorców ze strony samorządu -	37	136
• inne -	12	25

3. Jak oceniacie Państwo poziom realizacji i zaspokajania potrzeb mieszkańców Gminy w wymienionych poniżej aspektach:

<p>1. Stan infrastruktury drogowej</p> <p>a) bardzo dobrze- 31- 5%</p> <p>b) raczej dobrze- 271- 44%</p> <p>c) nie mam zdania- 90- 14%</p> <p>d) raczej źle- 168- 27%</p> <p>e) bardzo źle- 59- 10%</p> <ul style="list-style-type: none"> • na pytanie odpowiedzi udzieliło 619 badanych 	<p>8. Wsparcie dla rozwoju przedsiębiorczości</p> <p>a) bardzo dobrze- 12- 2%</p> <p>b) raczej dobrze- 122- 20%</p> <p>c) nie mam zdania- 314- 51%</p> <p>d) raczej źle- 121- 20%</p> <p>e) bardzo źle- 41- 7%</p> <ul style="list-style-type: none"> • na pytanie odpowiedzi udzieliło 610 badanych
--	---

<p>2. Sieć wodociągowa</p> <p>a) bardzo dobrze- 69- 11%</p> <p>b) raczej dobrze- 259- 42%</p> <p>c) nie mam zdania- 132- 21%</p> <p>d) raczej źle- 109- 18%</p> <p>e) bardzo źle- 50- 8%</p> <ul style="list-style-type: none"> na pytanie odpowiedzi udzieliło 619 badanych <p>3. Sieć kanalizacyjna</p> <p>a) bardzo dobrze- 38- 6%</p> <p>b) raczej dobrze- 210- 34%</p> <p>c) nie mam zdania- 159- 26%</p> <p>d) raczej źle- 126- 21%</p> <p>e) bardzo źle- 78- 13%</p> <ul style="list-style-type: none"> na pytanie odpowiedzi udzieliło 611 badanych <p>4. Wywóz śmieci</p> <p>a) bardzo dobrze- 165- 27%</p> <p>b) raczej dobrze- 342- 55%</p> <p>c) nie mam zdania- 51- 8%</p> <p>d) raczej źle- 48- 8%</p> <p>e) bardzo źle- 13- 2%</p> <ul style="list-style-type: none"> na pytanie odpowiedzi udzieliło 619 badanych <p>5. Jakość kształcenia w szkołach podstawowych i gimnazjalnych</p> <p>a) bardzo dobrze- 163- 26%</p> <p>b) raczej dobrze- 345- 56%</p> <p>c) nie mam zdania- 73- 12%</p> <p>d) raczej źle- 25- 4%</p> <p>e) bardzo źle- 13- 2%</p> <ul style="list-style-type: none"> na pytanie odpowiedzi udzieliło 619 badanych <p>6. Oferta sportowa i rekreacyjna</p> <p>a) bardzo dobrze-104- 17%</p> <p>b) raczej dobrze- 258- 42%</p> <p>c) nie mam zdania- 133- 21%</p> <p>d) raczej źle- 91- 15%</p> <p>e) bardzo źle- 32- 5%</p> <ul style="list-style-type: none"> na pytanie odpowiedzi udzieliło 618 badanych <p>7. Oferta handlowa(możliwość wygodnego robienia zakupów)</p> <p>a) bardzo dobrze- 187- 30%</p> <p>b) raczej dobrze- 323- 53%</p> <p>c) nie mam zdania- 39- 6%</p> <p>d) raczej źle- 51- 8%</p> <p>e) bardzo źle- 16- 3%</p> <ul style="list-style-type: none"> na pytanie odpowiedzi udzieliło 616 badanych 	<p>9. Poczucia bezpieczeństwa(policja, straż pożarna)</p> <p>a) bardzo dobrze- 99- 16%</p> <p>b) raczej dobrze- 334- 54%</p> <p>c) nie mam zdania- 101- 16%</p> <p>d) raczej źle- 67- 11%</p> <p>e) bardzo źle- 17- 3%</p> <ul style="list-style-type: none"> na pytanie odpowiedzi udzieliło 618 badanych <p>10. Oferta spędzenia wolnego czasu....</p> <p>a) bardzo dobrze- 50- 8%</p> <p>b) raczej dobrze- 213- 34%</p> <p>c) nie mam zdania- 114- 18%</p> <p>d) raczej źle- 171- 28%</p> <p>e) bardzo źle- 71- 12%</p> <ul style="list-style-type: none"> na pytanie odpowiedzi udzieliło 619 badanych <p>11. Pomoc społeczna...</p> <p>a) bardzo dobrze- 46- 7%</p> <p>b) raczej dobrze- 207- 34%</p> <p>c) nie mam zdania- 199- 32%</p> <p>d) raczej źle- 112- 18%</p> <p>e) bardzo źle- 53- 9%</p> <ul style="list-style-type: none"> na pytanie odpowiedzi udzieliło 617 badanych <p>12. Opieka zdrowotna...</p> <p>a) bardzo dobrze- 34- 5%</p> <p>b) raczej dobrze- 215- 35%</p> <p>c) nie mam zdania- 79- 13%</p> <p>d) raczej źle- 207- 34%</p> <p>e) bardzo źle- 81- 13%</p> <ul style="list-style-type: none"> na pytanie odpowiedzi udzieliło 616 badanych <p>13. Gminne budownictwo mieszkaniowe</p> <p>a) bardzo dobrze- 32- 5%</p> <p>b) raczej dobrze- 148- 24%</p> <p>c) nie mam zdania- 299- 49%</p> <p>d) raczej źle- 90- 15%</p> <p>e) bardzo źle- 43- 7%</p> <ul style="list-style-type: none"> na pytanie odpowiedzi udzieliło 612 badanych <p>14. Połączenia komunikacyjne między miejscowościami</p> <p>a) bardzo dobrze- 95- 16%</p> <p>b) raczej dobrze- 360- 59%</p> <p>c) nie mam zdania- 61- 10%</p> <p>d) raczej źle- 74- 12%</p> <p>e) bardzo źle- 21- 3%</p> <ul style="list-style-type: none"> na pytanie odpowiedzi udzieliło 611 badanych
--	---

STRATEGIA ROZWOJU GMINY LIMANOWA

4. Które według Państwa inwestycje na terenie gminy są najważniejsze. Podaj pięć najważniejszych w kolejności 1-5.

Gdzie:

1. - najważniejsze
2. - bardzo ważne
3. - ważne
4. - mniej ważne
5. - znaczące, lecz najmniej ważne

inwestycje	-1-	-2-	-3-	-4-	-5-	Ocena
• budowa/rozbudowa sieci wodociągowej	158	101	101	56	65	liczba osób, które oceniły kolejne inwest.
• budowa/rozbudowa sieci kanalizacyjnej	75	162	88	88	52	
• budowa/remont dróg i chodników	214	112	143	48	33	
• budowa obiektów sportowych...	79	74	78	99	97	
• dostęp do szerokopasmowego Internetu	29	70	79	102	95	
• budowa mieszkań socjalnych	24	40	44	89	89	
• budowa bazy turystycznej	9	24	44	84	97	
• inne	26	6	5	2	7	
• <i>liczba ankietowanych, którzy wskazali na poszczególne podpunkty</i>	614	589	582	568	535	

- Najwięcej, bo **214 osób**, co stanowi **35%** ankietowanych, którzy udzielili odpowiedzi w sekcji „1”, za **najważniejsze** inwestycje, wskazało **budowę/rozbudowę dróg i chodników**
- Najwięcej, bo **162 osoby**, co stanowi **27%** ankietowanych, którzy udzielili odpowiedzi w sekcji „2”, za **bardzo ważne** inwestycje, wskazało **budowę/rozbudowę sieci kanalizacyjnej**
- Najwięcej, bo **143 osoby**, co stanowi **25%** ankietowanych, którzy udzielili odpowiedzi w sekcji „3”, za **ważne** inwestycje, także wskazało **budowę/remont dróg i chodników**
- Najwięcej, bo **102 osoby**, co stanowi **18%** ankietowanych, którzy udzielili odpowiedzi w sekcji „4” za **mniej ważne** inwestycje, wskazało na **dostęp do szerokopasmowego Internetu**
- Najwięcej, bo po **97 osób**, co stanowi **18%** ankietowanych, którzy udzielili odpowiedzi w sekcji „5”, za **znaczące, lecz najmniej ważne** inwestycje, wskazało ex aequo na **budowę obiektów sportowych** oraz na **budowę bazy turystycznej** na terenie gminy

Prosimy o podanie kilku informacji o sobie:

1. Płeć

- **kobieta - 434- 70%**
- mężczyzna - 187- 30%
- na pytanie odpowiedzi udzieliło 100% badanych

2. Wiek

- **do 26 lat - 216- 35%**
- 27-40 lat - 166- 27%
- 41-45 lat - 206- 33%
- 56-65 - 25- 4%
- powyżej 65 lat - 6- 1%
- na pytanie odpowiedzi udzieliło 619 badanych

3. Wykształcenie

- **podstawowe - 186- 30%**
- zawodowe - 116- 19%
- średnie - 126- 21%
- wyższe - 184- 30%
- na pytanie odpowiedzi udzieliło 612 badanych

4. Aktywność zawodowa

- uczeń/student - 200- 32%
- **pracownik - 297- 48%**
- przedsiębiorca - 19- 3%
- rolnik - 34- 5%
- bezrobotny - 29- 5%
- emeryt/rencista - 13- 2%
- praca dorywcza - 4- 1%
- gospodyni domowa - 23- 4%
- na pytanie odpowiedzi udzieliło 619 badanych

Spora grupa osób, nie udzieliła odpowiedzi na wszystkie zadane pytania w przeprowadzonym badaniu ankietowym, stąd w *karcie odpowiedzi*, mogły wystąpić drobne rozbieżności.

Wartości procentowe zaokrąglono.

- **Najwięcej** ankietowanych, udzieliło odpowiedzi w miejscowości **Stara Wieś** (sołectwa: *Stara Wieś I-Rola i Stara Wieś II-Wola*): **101 osób**, co stanowi **16%** badanych.
- **Najmniej** natomiast w miejscowości **Łososina Górna**: **2 osoby**, co stanowi **0,5%** badanych.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY LIMANOWA

Wszystkie poniższe odpowiedzi stanowią podkategorię pytania „inne” i są zacytowane:

Ankietowani za mocne strony gminy, wskazali również:

- *wyścig górski Przetęcz pod Ostrą w Starej Wsi I*
- *stan infrastruktury drogowej*
- *budowę boisk sportowych*

Ankietowani za słabe strony gminy, wskazali również:

- *brak kontenerów na śmieci segregowane,*
- *gmina w niskim stopniu wykorzystuje fundusze unijne, mało jest tworzonych nowych miejsc pracy*
- *brak dobrych dróg*
- *brak odśnieżania chodników*
- *brak ofert pracy*
- *zły stan infrastruktury drogowej*
- *brak bezpłatnego parkingu dla Klientów Urzędu Gminy*
- *brak przedszkoli*
- *słabe utrzymanie bocznych dróg zimą.*

Ponadto ankietowani za najważniejsze inwestycje na terenie gminy, wskazali:

- *tworzenie nowych miejsc pracy, nowych zakładów i rozwój już istniejących*
- *pomoc przedsiębiorcom*
- *ściągnięcie kapitału, aby mieszkańcom dać pracę*
- *wsparcie rodzin ubogich*
- *remonty i modernizacje szkół*
- *regulację rzek*
- *budowę toru motocyklowego*
- *budowę budynków do zabaw i koncertów*
- *budowę oznaczonych szlaków rowerowych i turystycznych dla obcych gości na terenie naszych lasów*
- *oświetlenie dróg gminnych,*
- *uzupełnienie braków w sieci gazu ziemnego.*

SPIS TABEL, WYKRESÓW I RYSUNKÓW

Rysunek 1. Fazy realizacji strategii

Rysunek 2. Położenie Gminy Limanowa

Rysunek 3. Mapka Gminy Limanowa

Schemat 1. Struktura celów i kierunków działań strategii rozwoju gminy

Tabela 1. Ilość budynków w poszczególnych miejscowościach w gminie

Tabela 2. Ludność wg miejsca zameldowania/zamieszkania i płci

Tabela 3. Wskaźniki modułu gminnego

Tabela 4. Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem

Tabela 5. Wskaźnik obciążenia demograficznego

Tabela 6. Migracje na pobyt stały gminne wg typu, kierunki i płci migrantów

Tabela 7. Małżeństwa zawarte

Tabela 8. Formy i wielkość przyznanej pomocy mieszkańcom gminy w 2011r.

Tabela 9. Wybrane dane dotyczące rynku pracy w 2011 r.

Tabela 10. Statystyka KPPSP w latach 2010-2011

Tabela 11. Wyposażenie ochotniczych straży pożarnych

Tabela 12. Wykaz stacji paliw na terenie gminy

Tabela 13. Podmioty gospodarki narodowej wg sektorów własności i wybranych szczególnych form prawnych

Tabela 14. Analiza SWOT Gminy Limanowa

Tabela 15. Struktura celów i kierunków działań w ramach I Obszaru Strategicznego

Tabela 16. Struktura celów i kierunków działań w ramach II Obszaru Strategicznego

Tabela 17. Struktura celów i kierunków działań w ramach III Obszaru Strategicznego

Tabela 18. Mierniki realizacji celów strategicznych Strategii Rozwoju Gminy Limanowa

Wykres 1. Liczba ludności w Gminie Limanowa na tle Powiatu Limanowskiego

Wykres 2. Powody przyznania pomocy mieszkańcom gminy w 2011r.

Wykres 3. Źródła utrzymania mieszkańców

Wykres 4. Liczba bezrobotnych w Gminie Limanowa w latach 2006-2011

Wykres 5. Podmioty gospodarcze na terenie Gminy Limanowa w latach 2006-2011

Wykres 6. Podmioty gospodarcze w gminach powiatu limanowskiego w 2011r.

Wykres 7. Podmioty według sekcji PKD w 2011r.